

สภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

อ.พ. 20/2539

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญ ครั้งที่สอง)
วันศุกร์ที่ 17 พฤษภาคม 2539

เอกสารประกอบการพิจารณา

ฝ่ายบริการکنترلฯ ทอสมุทรวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 244-1318-21 โทรสาร 244-1322

สารบัญ

	หน้า
1. สารสำคัญร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1
2. เปรียบเทียบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .... ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.) และของคณะรัฐมนตรี	12
3. หลักเกณฑ์การขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	41
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	43
5. วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 211 - ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) - ตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.)	47 51
6. ข้อเสนอของอนุกรรมการพิจารณาวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ มาตรา 211	61
7. ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์	64

ดวงรัตน์ เล่าห์ตถพงษ์กุล

นิติกร 5

นิพัทธ์ สาระฉันทพงษ์

นิติกร 4

พิศณุ พลพิชน

วิทยากร 4

ผู้รับผิดชอบ

สาระสำคัญ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) ชุทวงศ์กราช....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

- (1) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 12)
- (2) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติม (15) (16) (17) (18) และ (19) ของมาตรา 160)

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง โดยให้มีคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาอาชีพเป็นองค์กรในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองขึ้นใหม่ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุมัติรัฐธรรมนูญโดยการออกเสียงประชามติได้ด้วย ทั้งนี้ โดยยังคงรักษาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ตลอดไป จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

สาระสำคัญ

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) (16) (17) (18) และ (19) ของ
มาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

"(15) การให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งการเจ้าหน้าที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ตามมาตรา 211 ทวิ

(16) การขยายระยะเวลาในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ตามมาตรา 211 สดต ววรรคหนึ่ง

(17) การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา 211 นว

(18) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่คณะกรรมการ
ยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมตามประเด็นที่รัฐสภาเสนอตามมาตรา 211 ทศ (1)

(19) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่คณะกรรมการ
ยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตามผลประชามติตามมาตรา 211 เคตล"

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 การจัดทำรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่
มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 สดต ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

"หมวด 12
การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

มาตรา 211 ทวิ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามความในหมวดนี้ได้ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

เมื่อรัฐสภามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งอีกไม่ได้ เว้นแต่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

มาตรา 211 ตรี เมื่อรัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ" ประกอบด้วย

- (1) ประธานรัฐสภา เป็นประธานกรรมการ
- (2) ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ
- (3) ผู้แทนของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน
- (4) สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวนห้าคน
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น ซึ่งได้รับการเลือกตามมาตรา 211 เบญจ สาขาละห้าคน รวมเป็นจำนวนสิบห้าคน
- (6) ผู้แทนสาขาอาชีพซึ่งได้รับการคัดเลือกตามมาตรา 211 ฉ จากสาขาอาชีพดังต่อไปนี้ จำนวนสามสิบสองคน
  - (ก) แพทย์หรือสาธารณสุข หนึ่งคน
  - (ข) หนાયควม หนึ่งคน
  - (ค) วิศวกร หนึ่งคน
  - (ง) สถาปนิก หนึ่งคน
  - (จ) นักบัญชี หนึ่งคน
  - (ฉ) นักศิลปกรรม หนึ่งคน
  - (ช) ครูและอาจารย์ สามคน

- (ข) ข้าราชการประจำ ห้าคน
- (ฃ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน
- (ง) ลูกจ้างประจำของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน
- (จ) พนักงานของราชการส่วนท้องถิ่น หนึ่งคน
- (ฉ) เกษตรกร ห้าคน
- (ช) ผู้ใช้แรงงาน สามคน
- (ฉ) สื่อมวลชน หนึ่งคน
- (ค) นักแสดงอิสระ หนึ่งคน
- (ฅ) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หนึ่งคน
- (ด) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หนึ่งคน
- (ต) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย หนึ่งคน
- (ถ) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน หนึ่งคน
- (ท) ผู้แทนองค์กรทางศาสนา หนึ่งคน

มาตรา 211 จัตวา ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้วุฒิสภาเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรรมการตามมาตรา 211 ตี (4) ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

มาตรา 211 เบญจ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้สถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาคัดเลือกคณาจารย์ในสถาบันนั้นในสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น จำนวนสถาบันละไม่เกินสิบคน และส่งรายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาซึ่งมิได้รับการคัดเลือกตามวรรคหนึ่ง หากประสงค์จะเข้ารับการเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสาม ให้กระทำได้ โดยยื่นใบสมัครต่อประธานรัฐสภาภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด

ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้คณาจารย์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เลือกกันเอง โดยแบ่งเป็นสามกลุ่ม คือ สาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่น การลงคะแนนให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ โดยให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดห้าอันดับแรกของแต่ละสาขาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตี (5)

ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) และ (4) ร่วมกันกำหนด

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตี (5) ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 211 ฉ การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ตี (6) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) (4) และ (5) ร่วมกันกำหนด

มาตรา 211 สัตต ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญครบจำนวนตามมาตรา 211 ตี ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้ายังไม่แล้วเสร็จให้เสนอต่อรัฐสภาเพื่อขอขยายระยะเวลาต่อไป

การประชุมของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญกำหนด

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานกรรมการ ถ้ารองประธานกรรมการมาประชุมหลายคน ให้รองประธานกรรมการที่มาประชุมเลือกกันขึ้นเองเป็นประธานในการประชุมคราวนั้น ถ้าประธานและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในการประชุมคราวนั้น

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วย

เมื่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้วให้นำเสนอต่อรัฐสภา

มาตรา 211 อ้อ ร่างรัฐธรรมนูญใด ๆ ที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐสภาจะรับไว้พิจารณาไม่ได้

มาตรา 211 นว ให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการ
ยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอโดยพิจารณาเป็นสองวาระ ดังนี้

(1) การพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา
สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสหสิทธิอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ โดย
ไม่มีการลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในแต่ละมาตรา

(2) เมื่อการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเรียงตามลำดับมาตราตาม (1)
เสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน หลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้รัฐสภาพิจารณา
เป็นวาระที่สอง เพื่อลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียง
ลงคะแนนให้กระทำเป็นรายมาตรา และจะต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในแต่ละมาตรา
มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในกรณีที่รัฐสภามีมติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญทุกมาตราให้ประธาน
รัฐสภาดำเนินการตามมาตรา 211 จตทศ ต่อไป

เมื่อรัฐสภาได้ออกเสียงลงคะแนนร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้ว ถ้า
รัฐสภามีมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในมาตราหนึ่งมาตราใด ให้ยับยั้งร่าง
รัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน เพื่อดำเนินการตามมาตรา 211 ทศ

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสหสิทธิเข้าประชุมและแถลง
ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน
และให้นำเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภามีมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ
ในมาตราหนึ่งมาตราใด ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และ
ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเห็นว่ามาตราใดที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นเพียงการไม่เห็นชอบ
ในรายละเอียดและหากมีการแก้ไขแล้วจะไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของร่าง
รัฐธรรมนูญ ให้ส่งประเด็นดังกล่าวไปให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา
ถ้าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นที่
รัฐสภาเสนอ ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นเสนอต่อรัฐสภา

เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาของรัฐสภาให้พิจารณาเฉพาะมาตรา
ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติม การออกเสียงลงคะแนนให้
ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(2) ถ้าเห็นว่ามาตราใดที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นประเด็นสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีที่ส่งร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
พิจารณาตาม (1) แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมายัง
ประธานรัฐสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมไปให้ทราบ
หรือในกรณีที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมาแต่รัฐสภาไม่ให้
ความเห็นชอบตาม (1) ให้ดำเนินการสรุปประเด็นแต่ละประเด็นเพื่อจัดให้ประชาชน
ออกเสียงประชามติและแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ

ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้าน
ในสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 211 เอกาเทศ ในกรณีที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนออกเสียง
ประชามติตามมาตรา 211 ทศ วรรคหนึ่ง (2) ให้ประธานรัฐสภาประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ซึ่งจะต้องไม่ก่อน
เก้าสิบวันแต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ และวันออกเสียงประชามติ
ต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามประเด็น
แต่ละประเด็นที่ที่ประชุมร่วมกันกำหนดตามมาตรา 211 ทศ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการ
จัดให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับบทบัญญัติในร่าง
รัฐธรรมนูญที่รัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบในแต่ละประเด็นที่มีการจัดให้ออกเสียง
ประชามติ

ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการจัดให้มีการพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละ
ประเด็นที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติ พร้อมทั้งเอกสารชี้แจงสาระสำคัญและ
เหตุผลของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และบันทึกสรุปการอภิปรายของรัฐสภา
เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนก่อนที่จะมีการลงประชามติไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

มาตรา 211 ทวาทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อม
มีสิทธิออกเสียงประชามติ

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย
การนั้น

ในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็น
ประมาณ

มาตรา 211 เดรส ในการออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่า
ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภา
ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 211 จตุทศ แต่ถ้าเสียงข้างมากไม่เห็นชอบกับร่าง
รัฐธรรมนูญนั้นในประเด็นใด ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการพิจารณา
แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ในการนี้ถ้าการแก้ไขเพิ่มเติม
ในประเด็นดังกล่าวขัดแย้งกับบทบัญญัติอื่นในร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการยกร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับผลประชามติด้วย และให้เสนอต่อรัฐสภา
เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในหกสิบวันนับแต่วันทราบผลประชามติ

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ
ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้พิจารณาเฉพาะมาตราที่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมเป็นรายมาตราให้ถูกต้องตามผลของประชามติ การออกเสียงลงคะแนน
ให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

มาตรา 211 จตุทศ ในกรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ
หรือเมื่อมีประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในทุกประเด็นแล้ว ให้ประธานรัฐสภา
นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 93 และมาตรา 94
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการประกาศ
ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 211 ปีณรส คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงในกรณี
ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาตาม
มาตรา 211 สัปดาห์ใด
- (2) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (3) ร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบหรือตกไป
- (4) เมื่อรัฐสภาไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาตามมาตรา 211 วรรค

มาตรา 211 โสฬส เมื่อตำแหน่งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่างลง
ไม่ว่ากรณีใด ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา 211 ตรี (3) (4) (5)
หรือ (6) แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้"

มาตรา 5 ในวาระเริ่มแรกเมื่อรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับแล้ว ให้มี
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตรี เพื่อดำเนินการจัดทำร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวด 12 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีต้องเสนอญัตติหรือให้รัฐสภาให้ความ
เห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ

มาตรา 6 ให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้ง
ผู้แทนของพรรคการเมืองเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตรี (3)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
รัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จ และส่งรายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน
นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อเลือกสมาชิก
วุฒิสภาเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตรี (4) ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้ว
เสร็จภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ กำหนดวันดังกล่าว
ให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) และ (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 เบญจ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการตั้งกล่าวครบถ้วน และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตี (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใช้บังคับ

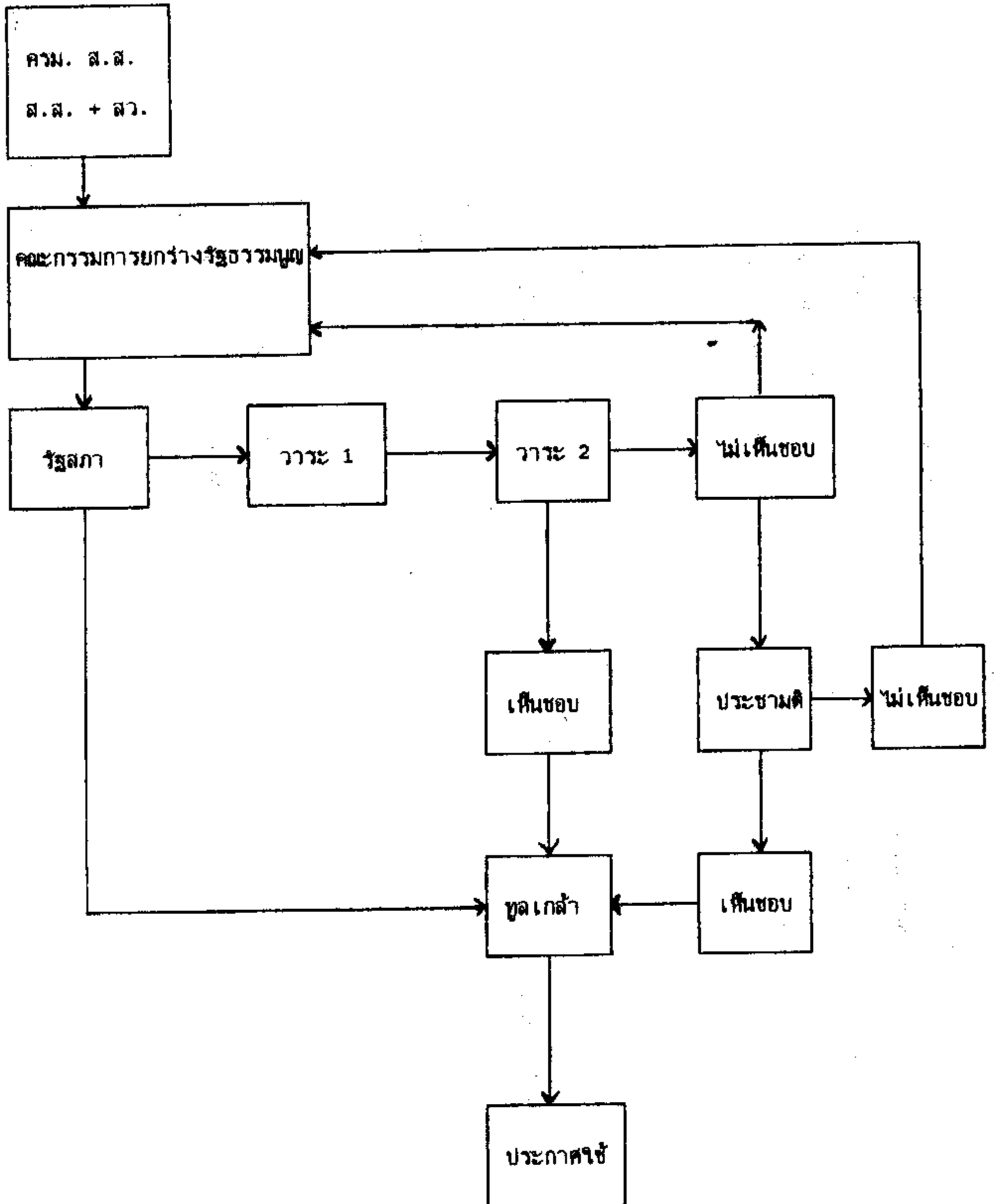
ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ตี (1) (2) (3) (4) และ (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการออกระเบียบว่าด้วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ฉ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการตั้งกล่าวครบถ้วน และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้มีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ตี (6) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพใช้บังคับ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจพิจารณาขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็น เพื่อให้มีการเลือกหรือคัดเลือกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตามรัฐธรรมนูญนี้

คณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอ

การแก้ไขมาตรา 211

บัญชีเปรียบเทียบ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการการพิมพ์ประชาธิปไตย (สพป.)

ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (สปก.) และของคณะรัฐมนตรี

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการพิมพ์ประชาธิปไตย (สพป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (สปก.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538</p>	<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538</p>	<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (15) (16) (17) (18) และ (19) ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538</p>

มาตรา 160 ในวรรคต่อไปให้ รัฐสภาประกอบด้วย
(1) - (14) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538
(15) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ตามมาตรา 211 ทวิ ถึง มาตรา 211 โสภพ

มาตรา 160 ในวรรคต่อไปให้ รัฐสภาประกอบด้วย
(1) - (14) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538
(15) การให้ความเห็นชอบหรือคัดค้านการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา 211 ทวิ

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอมองคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอมองคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 ทศ ดังต่อไปนี้</p>	<p>มาตรา 4. ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 โสฬส ของรัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534</p>	<p>(17) การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามมาตรา 211 และ (18) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมตามประเด็นที่ รัฐสภาเสนอตามมาตรา 211 ทศ (1) (19) การให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตาม ผลประชุมตามมาตรา 211 เดรต มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 12 การจัดทำ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มาตรา 211 ทวิ ถึงมาตรา 211 โสฬส ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่ง</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>หมวด 12 คณะกรรมการพิเศษเพื่อส่งเสริมรัฐธรรมนูญแห่งชาติ</p>	<p>หมวด 12 คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับ</p>	<p>หมวด 12 การจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่</p> <p>มาตรา 211 ทวิ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามความในหมวดนี้ได้ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 218 ทวิ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ” ประกอบด้วย (1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ จำนวนไม่เกิน 3 ท่าน ที่ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากอดีตนายกรัฐมนตรีโดยมีนายก รัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (2) กรรมการผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษตาม (1) เลือกจากบัญชี รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์และบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทาง รัฐศาสตร์ที่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา 211 ทศ และให้ประธานคณะ</p>	<p>มาตรา 219 ทวิ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งประธาน รัฐสภาแต่งตั้ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ท้องถิ่น” ประกอบด้วย (1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทน ราษฎร (2) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนพรรคการเมืองที่มีที่นั่งใน สภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่ก็ได้ (3) กรรมการซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกวุฒิสภาโดย</p>	<p>เมื่อรัฐสภาเห็นชอบร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือร่าง จะดำเนินการเสนอผู้พิชิตความวาระก่อนถึงอีกไม่ได้ เว้นแต่จะดำเนินการ เลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ มาตรา 211 ทวิ เมื่อรัฐสภาเห็นดีให้มีการจัดทำ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้นำคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” ประกอบด้วย (1) ประธานรัฐสภา เป็นประธานกรรมการ (2) ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำ ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ (3) ผู้แทนของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกใน สภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน (4) สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งจากวุฒิสภา จำนวนห้าคน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>กรรมการพิเศษ เพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติตามวาระตามเป็น ผู้บังคับ โดยกรรมการผู้ซึ่งเชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์จะต้องมีจำนวนไม่ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกรรมการประเภทนี้ ในกรณีที่เห็นสมควร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษอาจแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ เห็นว่าเป็นผู้ซึ่งเชี่ยวชาญ ทางนิติศาสตร์และทฤษฎีอยู่เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ก็ได้ปรากฏอยู่ในบัญชี รายชื่อดังกล่าวข้างต้นเป็นการรวมการผู้ซึ่งเชี่ยวชาญ (2) ที่ได้แต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกิน 2 คนมิได้ และจำนวนกรรมการประเภทนี้ต้องมีจำนวน ไม่เกินกว่า 15 คน ให้มีประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติ คนหนึ่งและจะมีรองประธานคนหนึ่งหรือไม่ก็ได้ ตามที่จะได้ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ</p>	<p>เป็นไปในที่ประชุมผู้เลือกฯ จำนวนห้าคน (4) กรรมการซึ่งเป็นนักวิชาการหรือผู้ซึ่งเชี่ยวชาญด้าน ศิลปศาสตร์เลือกจากบัญชีรายชื่อที่วิชาการหรือผู้ซึ่งเชี่ยวชาญสาขา กฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่น จำนวนสาขาละ ห้าคน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน มาตรา 211 แห่ง (5) กรรมการซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนจากองค์การหรือ กลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ จำนวน สามสิบสองคน ดังต่อไปนี้ (ก) แพทย์และสาธารณสุข จำนวนหนึ่งคน (ข) ทนายความ จำนวนหนึ่งคน (ค) วิศวกร จำนวนหนึ่งคน (ง) สถาปนิก จำนวนหนึ่งคน (จ) นักบัญชี จำนวนหนึ่งคน (ฉ) นักศิลปกรรม จำนวนหนึ่งคน (ช) ครูและอาจารย์ จำนวนสามคน</p>	<p>(5) ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขากฎหมายมหาชน สาขา รัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น ซึ่งได้รับการเลือกตามมาตรา 211 แห่ง สาขาศาสตร์อื่น รวมเป็นจำนวนสิบห้าคน (6) ผู้แทนสาขาอาชีพซึ่งได้รับการคัดเลือกตาม มาตรา 211 ฉ จากสาขาอาชีพดังต่อไปนี้ จำนวน สามสิบสองคน (ก) แพทย์และสาธารณสุข หนึ่งคน (ข) ทนายความ หนึ่งคน (ค) วิศวกร หนึ่งคน (ง) สถาปนิก หนึ่งคน (จ) นักบัญชี หนึ่งคน (ฉ) นักศิลปกรรม หนึ่งคน (ช) ครูและอาจารย์ สามคน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเดิมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ทปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเดิมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ทปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะกรรมการร่างแก้ไขเพิ่มเติม)</p>
	<p>(ข) จำนวนการประชา จำนวนห้าคน (ค) พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งคน (ง) ถูกจ้างประจำของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งคน (ฉ) พนักงานของรัฐวิสาหกิจ จำนวนหนึ่งคน (ช) พนักงานของสำนักงานท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน (ฅ) เกษตรกร จำนวนห้าคน (ง) ผู้รับรางวัล จำนวนสามคน (จ) สโมสรชน จำนวนหนึ่งคน (ฉ) นักแสดงอิสระ จำนวนหนึ่งคน (ช) อธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย จำนวนหนึ่งคน (ค) ศาสนิกชนชาวไทย จำนวนหนึ่งคน (ค) สมาคมชนชาวไทย จำนวนหนึ่งคน (ง) องค์การพัฒนาเอกชน จำนวนหนึ่งคน</p>	<p>(ข) จำนวนการประชา ห้าคน (ค) พนักงานรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน (ง) ถูกจ้างประจำของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หนึ่งคน (ฉ) พนักงาน จำนวนหนึ่งคน (ช) พนักงานของราชการส่วนท้องถิ่น หนึ่งคน (ฅ) เกษตรกร ห้าคน (ง) ผู้รับรางวัล สามคน (จ) สโมสรชน หนึ่งคน (ฉ) นักแสดงอิสระ หนึ่งคน (ช) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หนึ่งคน (ค) ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หนึ่งคน (ค) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย หนึ่งคน (ง) ผู้แทนองค์การพัฒนาเอกชน หนึ่งคน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ศทป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปภ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ตรี ให้มีที่ปรึกษาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พิเศษตามมาตรา 211 ทวิ (1) ดังต่อไปนี้ (1) นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล และผู้นำฝ่ายค้านใน สภาผู้แทนราษฎร เป็นที่ปรึกษา โดยตำแหน่ง</p>	<p>(ท) องค์การทางศาสนา จำนวนหนึ่งคน พลีก เกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการตาม (5) ของ วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมาตรา 211 จัตวา ให้ประธานรัฐสภา เป็นประธานคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำ ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานคณะกรรมการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ</p>	<p>(ท) ผู้แทนองค์การทางศาสนา หนึ่งคน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อแผนของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรม.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อแผนของคณะกรรมการปฏิรูปการแก้ไข (กรป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>(2) ผู้ที่รบบู้กิจการบ้านเมือง จำนวนไม่เกิน 2 คน ที่ประธาน คณะกรรมการพิเศษแต่งตั้ง โดยผู้แทนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พิเศษ การให้คำปรึกษาหารือที่มีสาระสำคัญ ให้ที่ปรึกษาจัดทำเป็น หนังสือ</p>		

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(ตามข้อ เสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(ตามข้อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ทศ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและบัญชีรายชื่อ ผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ พร้อมทั้งประวัติของแต่ละบุคคลเพื่อเสนอต่อ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษเพื่อคัดเลือกแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ตามมาตรา 211 ทวิ (2)</p> <p>กรรมการผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 211 ทวิ (2) ต้องไม่เป็น ป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือข้าราชการการเมือง บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์ ให้รวบรวมจากรายชื่อ</p>	<p>มาตรา 211 เบญจ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน ราษฎร จัดทำบัญชีชื่อนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมาย มหาชน สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่นที่เสนอจากมหาวิทยาลัยหรือ จากสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาที่คณะนิติศาสตร์หรือสาขาวิชา นิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์หรือสาขาวิชารัฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น แล้วแต่กรณี จำนวนสถาบันละไม่เกินสิบคน หรือที่เสนอโดยการ สมัคร เป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อและผู้สมัครหากมีสามารถหนึ่ง</p>	<p>มาตรา 211 จัตวา ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้วุฒิสภา เลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นกรรมการตามมาตรา 211 ทศ (4) ให้แล้ว เสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ กำหนดวันดังกล่าวไว้ให้นายถึงวันในสมัยประชุม</p> <p>มาตรา 211 เบญจ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้สถาบันการศึกษา ชั้นอุดมศึกษาคัดเลือกผลงานรายชื่อในสถาบันนั้นในสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์หรือสาขาอื่น จำนวนสถาบันละไม่เกินสิบคน และส่ง รายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด ผลงานรายชื่อในสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาซึ่งมิได้รับ การคัดเลือกสามารถหนึ่ง หากประสงค์จะเข้ารับการศึกษาเลือก เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสามารถสามให้กระทำได้ โดยยื่นใบสมัคร ต่อประธานรัฐสภาภายในระยะเวลาที่ประธานรัฐสภากำหนด</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอมติของคณะกรรมาธิการวิสามัญ (คตป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอมติของคณะกรรมาธิการวิสามัญ (คตป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ผู้เขียนร่างกฎหมายมหาชนที่มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคณะนิติศาสตร์หรือ สาขาวิชานิติศาสตร์ เสนอขึ้นมาตามคำแนะนำของคณะกรรมการประจำ คณะนิติศาสตร์หรือสาขาวิชานิติศาสตร์ นับแต่ครั้งที่ มหาวิทยาลัยคณะ ไม่เกิน 3 ชื่อ บัญชีรายชื่อผู้เขียนร่างรัฐธรรมนูญให้รวบรวมจากรายชื่อ ผู้เขียนร่างรัฐธรรมนูญที่มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคณะนิติศาสตร์และ สถาบันนิติศาสตรมหาบัณฑิต เสนอขึ้นมาตามคำแนะนำของคณะกรรมการ ประจำคณะหรือสถาบันแล้วแต่กรณี มหาวิทยาลัยคณะไม่เกิน 3 ชื่อ ในการที่มีปัญหาเกี่ยวกับคำสั่งในกรณีความมาตรา 111 ที่บัญญัติ คำแนะนำของประธานคณะกรรมาธิการพิเศษเพื่อป้องกันรัฐธรรมนูญ แห่งชาติ</p>	<p>เลือกตั้งกันเองในแต่ละสาขา โดยให้ใช้ชื่อคนเสียงลงคะแนนลับ ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดห้าอันดับแรกของแต่ละสาขา จะใช้ รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการซึ่งเป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ตามมาตรา 211 ทวิ (4) กรรมการตามมาตรา 211 ทวิ (4) ต้องไม่เป็นข้าราชการ การเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภา ท้องถิ่น หรือผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ในการที่มีปัญหาเกี่ยวกับคำสั่งในกรณีความมาตรา 111 ที่บัญญัติ คำแนะนำของประธานรัฐสภา โดยความเห็นชอบของที่ประชุม กรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับตามมาตรา 211 ทวิ (1) (2) และ (3)</p>	<p>ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้คณะกรรมาธิการหนึ่งและ พรรคการเมืองเลือกกันเอง โดยแบ่งเป็นสามกลุ่ม คือ สาขากฎหมาย มหาชน สาขานิติศาสตร์ และสาขาอื่น การลงคะแนนให้ใช้วิธี ลงคะแนนลับ โดยให้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดห้าอันดับแรกของ แต่ละสาขาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ศรี (5) ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ศรี (1) (2) (3) และ (4) ร่วมกันกำหนด กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ศรี (5) ต้องไม่เป็น ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิก สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการปฏิรูปการเนือง (กรป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ในเรื่อง ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญ ชาติยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญ หรือทั้งระบบกฎหมายประกอบร่าง รัฐธรรมนูญและกำหนดแนวสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว ให้มีตัวเสรี จากระเบียบภายในกำหนดทุกเงื่อนไขนับแต่วันตั้งคณะกรรมการ</p>	<p>มาตรา 211 จัตวา ให้ประธานรัฐสภาออกระเบียบว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนประชาชน จากองค์กร หรือกลุ่มสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามมาตรา 211 หรือ (5) โดยได้รับความเห็นชอบ จากที่ประชุมกรรมการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับตามมาตรา 211 หรือ (1) (2) (3) และ (4) ในการนี้ให้ดูหากเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้ปฏิบัติตาม ความคำแนะนำของประธานรัฐสภา</p>	<p>มาตรา 211 อ การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือก กรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 หรือ (5) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 หรือ (1) (2) (3) (4) และ (5) ร่วมกับกำหนด มาตรา 211 สัตต ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ ร่างรัฐธรรมนูญให้ มีตัวเสรีภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่มีการยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญครบถ้วนตามมาตรา 211 หรือ ในการนี้ไม่อาจดำเนินการให้ มีตัวเสรีภายในกำหนดเวลา</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอมติของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามข้อเสนอมติของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 211 ทวิ (2) มาตรา 211 วรรคสาม ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็น หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานระหว่างชาติ และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นเลขาธิการคณะกรรมการการ การประชุมของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานระหว่างชาติ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานคณะกรรมการพิเศษกำหนด โดยปรึกษาค หาข้อปฏิบัติการกับผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ</p>	<p>กำหนดเวลาตั้งกล่าว ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาออกไป ได้อีกสองครั้ง ๆ ละไม่เกินห้าสิบวัน ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและแนวสารสำคัญของกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ทั้งฉบับคำนึงถึงความยากแก่ประชาชนประกอบด้วย เมื่อคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ จัดทำ ร่างรัฐธรรมนูญและแนวสารสำคัญของกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อเสนอรัฐสภา พิจารณาต่อไป มาตรา 211 ตรี ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ การประชุมของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ</p>	<p>ตั้งกล่าว ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน สองครั้ง ครั้งละไม่เกินห้าสิบวัน ถ้ายังไม่เสร็จให้เสนอต่อ รัฐสภาเพื่อขยายระยะเวลาต่อไป การประชุมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนด ในการชี้ที่ปรึกษากรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้รองประธาน กรรมการทำหน้าที่ประธานกรรมการ ดำรงประธานกรรมการมา ประชุมหลายคน ให้รองประธานกรรมการที่ประชุมเลือกกันเอง เป็นประธานในการประชุมคราวนั้น ถ้าประธานและรองประธาน กรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการ คนหนึ่ง เป็นประธานในการประชุมคราวนั้น เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 ให้มา มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยอนุโลม</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเลือกตั้ง (กรป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเลือกตั้ง (กรป.))</p> <p>ทั้งฉบับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด โดยให้ รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้ง ฉบับ เอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ให้นำมาใช้บังคับกับ การประชุมของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ โดยอนุโลม</p>	<p>ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คำนึงถึงความกตัญญูของประชาชนประกอบด้วย เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ เสร็จสิ้นแล้ว ให้นำเสนอต่อรัฐสภา มาตรา 211 ตรี รัฐธรรมนูญ ๑๓ ๆ ที่มีผลเป็นการเปลี่ยน แปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข รัฐสภาจะรับไว้พิจารณาหรือไม่</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ฉ ให้คณะกรรมการที่เสนอเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรรัฐธรรมนูญวาระแรก พร้อมทั้งเอกสารคำชี้แจงอธิบายว่าเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญ และแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อจัดตั้งให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อให้จัดตั้งขึ้นโดยเร็วที่สุด</p>	<p>มาตรา 211 ฉ การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ ให้รัฐสภากระทำเป็นวาระเดียว ก่อนที่รัฐสภาจะลงมติเห็นชอบ ถ้ามีความเห็นและข้อเสนองานรัฐสภาโดยความเห็นชอบของที่ประชุม ดังความเห็นและข้อเสนอดังกล่าวเป็นอันพิงคความเห็นและข้อเสนอดังกล่าวอย่างชัดแจ้ง ในแต่ละประเด็นที่รัฐสภาให้ความเห็นและข้อเสนอ ส่งไปยังคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับเพื่อพิจารณาตามอำนาจหน้าที่</p>	<p>มาตรา 211 นว ให้รัฐสภาพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอโดยพิจารณาเป็นสองวาระ ดังนี้ (1) การพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา สมาชิกสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ โดยไม่มีการลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในแต่ละมาตรา</p>
<p>ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญของคณะสภาเพื่อพิจารณาและศึกษาร่างรัฐธรรมนูญและแนวสาระสำคัญของกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญและให้ทั้งสองสภาเสนอข้อคิดเห็นโดยชัดแจ้งเป็นบันทึกความเห็นและข้อสังเกตพร้อมทั้งให้เหตุผลอย่างชัดเจนในแต่ละประเด็นที่สภาเห็นข้อคิดเห็น และส่งกลับไปยังคณะกรรมการที่เสนอภายในหกสัปดาห์นับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารคำชี้แจงตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา 211 อัญญ เมื่อคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้รับบันทึกความเห็นและข้อเสนองานรัฐสภาแล้ว ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับให้มีความเห็นสมควรและตั้ง</p>	<p>(2) เมื่อการพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญเรียงตามลำดับมาตราตาม (1) เสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน หลังจากนั้นถ้าเห็นชอบดังกล่าว ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สอง เพื่อลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นรายมาตรา และจะต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในมาตรามากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(ตามชื่อและชื่อของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(ตามชื่อและชื่อของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ๓๓๓ เมื่อคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติได้รับบันทึกความเห็นและข้อสั่งการจากสภาทั้งสองแล้ว ให้คณะกรรมการพิเศษพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญและแนวสารະສໍາຄັນຂອງກຽມພາຍປະກອບວ່າງຮຽງຮຽງໄດ້ຕາມທີ່ເຫັນສມຄວາເປັນວາຣະສຸດທ້າຍ ໂດຍຈະແກ້ໄຂຫຼືອີກໄປຕາມອັດຕະໂນມັດຂອງສາກຸ່ມຂອງໄປກໍໄດ້ ແຕ່ຈະຕ້ອງຮັບຮອງເອົາຜູ້ສະໜອງການແກ້ໄຂຫຼືອີກໄປຕາມໄດ້ໂດຍບັດຕັ້ງໃນເອກສາຣະສໍາຄັນຂອງໄປຕາມຜູ້ສະໜອງວ່າງຮຽງຮຽງ</p> <p>เมื่อคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติพิจารณาเสร็จแล้ว ให้จัดทำและจัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญ เอกสารคำชี้แจงอธิบายเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญและแนวสารະສໍາຄັນຂອງກຽມພາຍປະກອບ ວ່າງຮຽງຮຽງທີ່คณะกรรมการพิเศษพิจารณาเป็นวาระสุดท้าย พร้อมทั้งจัดพิมพ์บันทึกความเห็นและข้อสั่งการของสภา</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนไปยังรัฐสภาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้รับบันทึกความเห็นและข้อสั่งการจากรัฐสภา</p>	<p>ในการที่รัฐสภามีมติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญทุกมาตรา ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการตามมาตรา 211 จุดทศ ต่อไป</p> <p>เมื่อรัฐสภาได้ออกเสียงลงคะแนนร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นแล้ว ถ้ารัฐสภามีมติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในมาตราหนึ่งมาตราใด ให้ยกย่องร่างรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน เพื่อดำเนินการตามมาตรา 211 ทศ</p> <p>ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ การยกเว้นร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าประชุมและแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิขอออกเสียงลงคะแนนเพื่อให้ถอดถอนที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 132 มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(คำขอชื่อ ... ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญประชาชน (สพป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(คำขอชื่อ ... ของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (สปก.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ....</p> <p>(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ผู้แทนราษฎรบันทึกความเห็นและข้อสังเกตของวุฒิสภาและบันทึก ความเห็นของที่ปรึกษา (ถ้ามี) เสนอพร้อมทั้งประชาชนเพื่อให้ประชาชน ออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบันทึกความ เห็นและข้อสังเกตจากสภาทั้งสองแล้ว</p> <p>ในการออกเสียงประชามติให้ประชาชนออกเสียงว่า จะใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2535 หรือไม่ หรือจะใช้ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่แก้ไขใหม่ พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินการตามกฎหมาย ประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอ</p> <p>การออกเสียงประชามติจะกระทำไว้กี่ครั้ง เมื่อพ้นกำหนดสามสิบ วันนับแต่วันเผยแพร่เอกสารตามที่กำหนดไว้ในวรรคสอง</p> <p>การออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการออกความมาตรา 211 นี้</p>		

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย (คพช.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเลือกตั้ง (คปท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภาไม่เห็นชอบด้วยร่าง รัฐธรรมนูญดังกล่าว คณะมนตรีประมุขของรัฐหรือสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานรัฐสภานำร่าง รัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงมีพระราชดำริให้ ประชาชนวินิจฉัยหรือไม่ หากไม่มีพระราชดำริคืนมาภายในเก้าสิบ วันนับแต่วันทูลเกล้าฯ ถวาย ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป</p>	<p>มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภาไม่เห็นชอบด้วยร่าง รัฐธรรมนูญในมาตราที่หนึ่งมาตราใด ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาการตั้งข้อสงสัย (1) ถ้าเห็นว่ารำคาญใจที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นเพียงการไม่ เห็นชอบในรายละเอียดและทางการเมืองการแก้ไขแล้วจะไม่กระทำการแก้ไข สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ให้ส่งประเด็นดังกล่าวไปที่คณะ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา ถ้าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ไม่เห็นด้วยเห็นเพิ่มเติมนำร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นที่รัฐสภาเสนอ ให้ประธาน รัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมเสนอต่อรัฐสภาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาของรัฐบาลให้พิจารณาเฉพาะ มาตราที่คณะกรรมาการร่างรัฐธรรมนูญเห็นแก้ไขเพิ่มเติม การออกเสียง ของคณะมนตรีประมุขของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ</p>	<p>มาตรา 211 ทศ ในกรณีที่รัฐสภาเห็นไม่เห็นชอบด้วยร่าง รัฐธรรมนูญในมาตราที่หนึ่งมาตราใด ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาการตั้งข้อสงสัย (1) ถ้าเห็นว่ารำคาญใจที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นเพียงการไม่ เห็นชอบในรายละเอียดและทางการเมืองการแก้ไขแล้วจะไม่กระทำการแก้ไข สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ให้ส่งประเด็นดังกล่าวไปที่คณะ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา ถ้าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ไม่เห็นด้วยเห็นเพิ่มเติมนำร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นที่รัฐสภาเสนอ ให้ประธาน รัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมเสนอต่อรัฐสภาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการพิจารณาของรัฐบาลให้พิจารณาเฉพาะ มาตราที่คณะกรรมาการร่างรัฐธรรมนูญเห็นแก้ไขเพิ่มเติม การออกเสียง ของคณะมนตรีประมุขของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามข้อเสนองของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามข้อเสนองของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
		<p>(2) ถ้าเห็นว่ามาตราใดที่รัฐสภาไม่เห็นชอบเป็นประเด็นสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ หรือในการที่ส่งร่างรัฐธรรมนูญไปคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาตาม (1) มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมายังประธานรัฐสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งแจ้งประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมไปให้ทราบ หรือในการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนมายังรัฐสภาโดยไม่ให้ความเห็นชอบตาม (1) ให้ดำเนินการสรุปประเด็นที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบและส่งให้ประธานรัฐสภาทราบ</p> <p>ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันกำหนดหลักการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการ เมือง (คปภ.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 อัญญา ตำแหน่งการออกเสียงประชามติ ประชาชน โดยเสียงข้างมากเห็นชอบให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขใหม่มาใช้ บังคับให้ดำเนินการตั้งต่อไปนี้ (1) ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ดำเนินการกร่างกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ตามแนวสาระสำคัญ ที่ประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบเป็นพระราชกฤษฎีกาให้แล้ว เสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติเพื่อเสนอ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา 211 พว (2) ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งกฎหมาย ประกอบร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (3) ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ ให้วางระการดำรงตำแหน่ง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ</p>	<p>มาตรา 211 พว การออกเสียงลงมติให้ความเห็นชอบร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับแก้ไขที่ชื่อ และลงคะแนน โดยเปิดเผยและต้องมีการนับเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออก ใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่ มีอยู่ของทั้งสองสภา ในการที่รัฐสภาเห็นชอบด้วย ให้ประธานรัฐสภานำร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่รัฐสภาได้ลงมติเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง พระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 94 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 มาบังคับใช้โดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา 211 เอกาเทศ ในการที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชน ออกเสียงประชามติตามมาตรา 211 พท วรรคหนึ่ง (2) ให้ประธาน รัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันให้ประชาชนออกเสียง ประชามติ ซึ่งจะคงไม่ก่อนเก้าสิบวันแต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับ นับวันประกาศ และวันออกเสียงประชามติต้อง เป็นวันเดียวกับวันราช- อาณาจักร ให้นำยกรัฐมนตรีดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติตาม ประเด็นที่คณะกรรมการพิเศษที่ประชุมร่วมกันกำหนดตามมาตรา 211 พท หรือไม่เห็นชอบกับบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาไม่ให้ควาามเห็น ชอบในมติลงประเด็นที่มีการจัดให้ออกเสียงประชามติ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการจัดให้มีการพิจารณาของรัฐธรรมนูญใน แต่ละประเด็นที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ พร้อมทั้งเอกสาร</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.)</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>แห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 สิ้นสุดลงและให้ดำเนินการเลือก ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเลือกตั้งหรือจัดให้มีสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร และเลือกตั้งหรือจัดให้มีสมาชิกวุฒิสภา (ถ้ามี) ตามที่จะได้ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญภายในเก้าสิบวัน ถ้าในการออกเสียงประชามติ ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็น ชอบให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ต่อไป ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติสิ้นสุดลง</p>	<p>ให้ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ตามวรรคสอง</p> <p>มาตรา 211 เอกาภต ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริ เห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ตามมาตรา 211 ทศ กระทั่งประ โยชนได้สืบสำคัญของประเทศหรือประชาชน และทรงพระราชดำริเห็นสมควร ให้ประชาชนได้วินิจฉัย พระมหากษัตริย์ยอมทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนทั้ง</p>	<p>ซึ่งองศาที่สำคัญและ เหตุผลของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และบันทึกสรุปการอภิปรายของรัฐสภาเพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนก่อน ที่จะมีการลงประชามติ ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คทป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ในการที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการแก้ไขร่างพระราช- กฤษฎีกา ให้คณะรัฐมนตรีปรึกษาหารือกับประธานคณะกรรมการพิเศษ และการรวมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ เว้นแต่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 211 อดุฎ (1) จะแก้ไขให้แตกต่างไปจากแนวพระราชดำริที่รัฐประศาสน ออกเสียงประชามติเห็นชอบมิได้ พระราชกฤษฎีกาตามมาตรานี้ให้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติ</p>	<p>ประเทศออกเสียงเป็นประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วย ร่างรัฐธรรมนูญนั้น ในการให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ จะใช้วิธีประกาศ พระบรมราชโองการภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่น่าร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งฉบับนั้นออกแล้ว ภายใน และให้ประชาชนรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เมื่อมีประกาศพระบรมราชโองการตามวรรคสอง ให้ตรา พระราชกฤษฎีกากำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ ไม่น้อยกว่าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศ พระบรมราชโองการ และวันออกเสียงประชามติต้องเป็นวัน เดียวกันทั่วราชอาณาจักร</p>	

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คทป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปภ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 211 ทว่าทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยการนั้น</p>	<p>มาตรา 211 ทว่าทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้น</p>	<p>มาตรา 211 ทว่าทศ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้น ในทว่าทศประชาชนออกเสียงประชามติให้ถือเอาเสียงข้างมาก เป็นประจักษ์ มาตรา 211 เศรศ ในทว่าทศออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่า ประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประชาชน รัฐสภาดำเนินการต่อไปตามมาตรา 211 จตุทศ แต่ทว่าเสียงข้างมาก ไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนี้ในประเด็นใด ให้คณะกรรมการร่าง รัฐธรรมนูญดำเนินการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในประเด็น นั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ในการนี้ถ้าการแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นดังกล่าว</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คำนำถ้อยแถลงของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คทป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คำนำถ้อยแถลงของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คทก.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
		<p>จัดเนยงกับบทบัญญัติอื่นในร่างรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับผลประโยชน์และให้เสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในหกสิบวันนับแต่วันทราบผลประชามติ</p> <p>ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้พิจารณาเฉพาะมาตราที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราให้ถูกต้องตามผลของประชามติ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(คำขอเสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(คำขอเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>(ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . .</p> <p>(คำขอเสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>มาตรา 211 เศรษฐ ในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ตามมาตรา 211 เอกาเทศ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้ามีประชาชนที่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ หรือมากกว่าร้อยละสี่สิบของประชามติไทย ภายในสามสิบวัน นับแต่วันประกาศผลประชามติ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุ เบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญได้</p> <p>ถ้ามีประชาชนที่ไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งฉบับ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป</p> <p>ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ตามวรรคหนึ่ง</p> <p>มาตรา 212 จตุตถ ในกรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งฉบับตกไปไม่ปรากฏผลใด ๆ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด</p>	<p>มาตรา 211 จตุตถ ในกรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบกับ ร่างรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีประชาชนที่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญใน ทุกประเทศแล้ว ให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญที่เสนอแก้ไข ถวาย และให้งานกฤษฎีกามาตรา 93 และมาตรา 94 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม</p> <p>ให้ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปอ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ . . .) พุทธศักราช . . . . . (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับตามความในหมวดนี้ก็ได้ ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา การเสนอญัตติตามความในวรรคแรก จะกระทำไปโดยหลัง การเลือกตั้งทั่วไปคราวต่อไป</p>	<p>มาตรา 211 มีผลผล คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงในภาคบังคับต่อไปนี้ (1) เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นแล้วเสร็จตามที่กำหนดระยะเวลา ตามมาตรา 211 วรรคหนึ่ง (2) ภายหลังจากที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อ เสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (กรป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>หรือ ไม่เห็นชอบจากรัฐสภา</p>	<p>มาตรา 211 โสภณ เมื่อผ่านพ้นการยกแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับร่างส่ง ไปว่ากรณีใด ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา 211 ทวิ (2) (3) (4) หรือ (5) แล้วแต่กรณีเป็นกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้</p>	<p>(3) ร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบหรือตกไป (4) เมื่อรัฐสภาไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาตามมาตรา 211 อัญ มาตรา 211 โสภณ เมื่อผ่านพ้นการยกแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งฉบับร่างส่ง ไปว่ากรณีใด ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา 211 ทวิ (3) (4) หรือ (5) แล้วแต่กรณี เป็นกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้</p>
<p>มาตรา 5 ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการเพื่อแต่งตั้ง คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับทันที นับแต่วันที่ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ได้มีผลใช้บังคับ</p>	<p>มาตรา 5 ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการเพื่อแต่งตั้ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ เพื่อดำเนินการจัดทำ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวด 12 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่ต้องเสนอผู้ตั้ง หรือให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ</p>	<p>มาตรา 5 ในวาระเริ่มแรกเมื่อรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับแล้ว ให้มี คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา 211 ทวิ เพื่อดำเนินการจัดทำ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวด 12 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่ต้อง หรือให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 211 ทวิ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (คพภ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปภ.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
		<p>มาตรา ๑๑๑ ให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร มาตั้งแต่ผู้แทนของพรรคการเมือง เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๒๑๑ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และสงักรายชื่อให้ประธานรัฐสภาภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อเลือก สมาชิกวุฒิสภา เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมสร้อยภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการออกเป็นด้วยพลกเทศและ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปท.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
		<p>รัฐการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 เบื้อง ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญที่ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่กรรมการดังกล่าวครบถ้วน และให้ประธานรัฐสภา ดำเนินการให้เป็นการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 211 ตรี (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญที่ ให้แล้วเสร็จภายใน กำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิข้างต้น</p> <p>ให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 211 ตรี (1) (2) (3) (4) และ (5) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญที่ ดำเนินการ ออกระเบียบว่าด้วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการ</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คทป.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (ตามชื่อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปค.))</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
		<p>ซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 ฉ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการตั้งกล่าวครบถ้วน และไปพร้อมรัฐสภาดำเนินการไปเพื่อการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพตามมาตรา 211 คี (อ) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ให้พ้นตำแหน่งภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่จะนับว่าช่วยคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสาขาอาชีพข้างต้น</p> <p>ในกรณีที่มิปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในมาตรานี้ ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจพิจารณาขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็น เพื่อให้การคัดเลือกหรือคัดเลือกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตามรัฐธรรมนูญนี้</p>

หลักเกณฑ์การขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ได้กำหนด
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ไว้ในมาตรา 211 กล่าวคือ

1. ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ คือ

- คณะรัฐมนตรี หรือ
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิก

ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือ

- สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอหรือร่วมเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดนั้นมิมติให้เสนอได้

2. การพิจารณาของรัฐสภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต้องเสนอเป็น

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจะต้องกระทำในที่ประชุม
ร่วมกันของรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งให้ให้

วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

วาระที่สอง ให้ที่ประชุมตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา

มีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคนและกรรมการวิสามัญที่แต่ละสภาดังจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วน
ของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา (ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 112)

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง เป็นการศึกษาเรียงลำดับมาตรา

โดยให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

วาระที่สาม การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้ายให้ใช้วิธีเรียกชื่อ

และลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็น
รัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรี
นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์
ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทาน
คืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อทูลเกล้าฯ ถวายแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะตั้งกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ได้ ถ้ารัฐสภาลงมติเกินกึ่งสามด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ
ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน
ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญ
ได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

ความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เป็นรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติ ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2534

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้แล้ว ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น ดังนี้

- หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ได้เกิดการเรียกร้องของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับนายกรัฐมนตรี ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 ส่งผลให้รัฐสภาเร่งดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามกระแสเรียกร้องของประชาชน จำนวน 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

ฉบับที่ 2 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร สามารถพิจารณาร่างเรื่องต่าง ๆ ในสมัยประชุมสามัญประจำปีสมัยที่สองได้ เช่นเดียวกับสมัยประชุมสามัญประจำปีสมัยที่หนึ่ง

ฉบับที่ 3 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม โดยตัดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอผู้คิ
 ขอบเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอัน
 เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน และตัดบทบัญญัติที่ให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และในการพิจารณา
 พระราชกำหนด

ฉบับที่ 4 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ต่อมาได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 13 กันยายน 2535
 - หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 จากทุกพรรคการเมืองยื่นข้อขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาหาแนวทางแก้ไข
 รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2534 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
 เพื่อหาการศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
 โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการดังกล่าวได้ทำการ
 ศึกษาแล้วเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณามีประเด็นที่เห็นควรแก้ไข 25 ประเด็น

ต่อมาเกิดการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง
 ในที่สุดรัฐบาลในขณะนั้นได้ขอเปิดประชุมวิสามัญในวันที่ 31 มีนาคม 2537 ได้มีการเสนอร่าง
 รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล 8 ฉบับ
 และที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านอีก 1 ฉบับ ผลปรากฏว่าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ลงมติ
 รับหลักการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของพรรคการเมืองฝ่ายค้านฉบับที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม
 รัฐธรรมนูญตั้งแต่หมวด 3 ถึงหมวด 11 และได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาจำนวน
 45 คน ระหว่างนั้นได้มีกลุ่มพลังต่าง ๆ นำโดย ร.ต. ฉลาด วรฉัตร ได้คัดค้านการประหาร
 เรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้นจึงกลายเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง ในที่สุด
 นายมารุต บุญนาค ประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นต้องหาทางออกคลี่คลายสถานการณ์

ทางการเมืองด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย หรือ คพป. ขึ้น เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2537 โดยมีนายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อพิจารณาหาทางพัฒนาการเมือง

ในเวลาต่อมา เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาเสร็จแล้วก็ได้เสนอรายงานต่อรัฐสภาและรัฐสภาได้พิจารณาโดยล้าช้า จนกระทั่งในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1/2538 (สมัยวิสามัญ) วันที่ 4 มกราคม 2538 ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบในการให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2538 เป็นต้นไป

ส่วนคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย หรือ คพป. เมื่อได้ใช้เวลาในการพิจารณาและรวบรวมความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้เรียบเรียงเป็นข้อเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรโดยสรุป 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 ความมีองค์กรที่หาหน้าที่พัฒนาการเมืองอย่างต่อเนื่องโดยการตั้ง "คณะกรรมการพัฒนาการเมือง" หรือ "สภาพัฒนาการเมือง"

ประการที่ 2 ควรมีการปฏิรูปการเมือง การดำเนินการปฏิรูปการเมืองทำได้โดยแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 มาตรา 211 ได้มีการตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ

หลังจากที่ได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ในระหว่างที่มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ มีการใช้เงินกันมาก จึงเกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองโดยคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย หรือ คพป. อีกทั้งประชาชนทั่วประเทศต่างก็เรียกร้องให้พรรคการเมืองทาสัญญาประชาคมว่าจะเร่งปฏิรูปการเมืองหลังการเลือกตั้ง ซึ่งนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทยเป็นพรรคหนึ่งที่น่าเชื่อถือในเรื่องนี้ไปเป็นประเด็นในการหาเสียงเลือกตั้ง ภายหลังการเลือกตั้ง บรรหารกล่าวว่าพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับ

การเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด จึงเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้าเรื่อง การปฏิรูปการเมืองมาบรรจุไว้ในนโยบายของรัฐบาลด้วย ซึ่งระบุไว้ในนโยบายการเมืองการบริหาร ดังข้อ

1.1 การพัฒนาสถาบันการเมืองและ การจัดทำแผนพัฒนาการเมือง

1.1.1 จัดกำหนดพัฒนาการเมืองที่สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยดำเนินการปฏิรูปทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบทางการเมือง

1.1.2 สดับกฤษฎีกาให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน มาตรา 211 ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย

โดยรัฐบาลได้ดำเนินการตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2538 โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชาเป็นประธานคณะกรรมการฯ และมีสมาชิกวุฒิสภา ตัวแทนของพรรคการเมืองทุกพรรค นักวิชาการ ฯลฯ รวม 35 คน เพื่อให้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว

ต่อมาพรรคการเมืองฝ่ายค้านได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน 2 ฉบับ มี 2 ประเด็นคือ ปรับปรุงการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และปรับปรุงอค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ๑ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและตุลาการอาญาธร ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภาครั้งที่ 3/2538 (สมัยสามัญ ครั้งที่ 1) วันที่ 5 ตุลาคม 2538 ที่ประชุมลงมติรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ภายใต้อำนาจรัฐสภาแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับต่อไป

คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย*

ข้อเสนอ

วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 211

วิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองที่แท้จริงได้จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของ "คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ"

1.1 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ จำนวนไม่เกิน 3 ท่าน ที่ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากอดีตนายกรัฐมนตรีโดยมีนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

1.2 กรรมการผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน แต่ไม่เกิน 15 คน

ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษตาม (1.1) คัดเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์ และบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางรัฐศาสตร์ที่ได้จัดทำขึ้น และให้ประธานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติตามวรรคสามเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์จะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการประเภทนี้

1.3 ที่ปรึกษาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ ดังต่อไปนี้

1.3.1 นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล และผู้นำฝ่ายค้าน

ในสภาผู้แทนราษฎรเป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่ง

1.3.2 ผู้ที่รอบรู้กิจการบ้านเมือง จำนวนไม่เกิน 2 คน ที่

ประธานคณะกรรมการพิเศษแต่งตั้ง โดยปรึกษาหารือกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ

2. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ มีหน้าที่ให้คำวิจารณ์และเสนอ

ข้อคิดเห็นใน "ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (และสาระสำคัญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ)"

ที่คณะกรรมการพิเศษ ยกร่างขึ้น

หมายเหตุ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรฯ มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ของการแก้ไขหรือไม่แก้ไขรัฐธรรมนูญในระบบเดิม จึงไม่ควรมีส่วนนำจซึ่งขาดเรื่องนี้ด้วยตนเอง

*ที่มา : ข้อเสนอขอรับความคิดเห็นในการปฏิรูปการเมืองไทย

3. กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ (Process) ต้องโปร่งใส transparency โดยกำหนดให้จัดพิมพ์

- ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- บทกวีเชิงเหตุผลในสาระสำคัญของร่างฯ
- คำวิจารณ์และข้อคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเผยแพร่

แก่ประชาชนให้ได้รับทราบและเปิดโอกาสพิจารณาได้อย่างทั่วถึง

4. อำนาจของประชาชน (เจ้าของประเทศ) ให้ "องค์กรคสช."

ประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการออกเสียงเลือก

- จะใช้บังคับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2534 (ไม่ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม

มาแล้วกี่ครั้ง) ต่อไป หรือ

- จะใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ใช้บังคับ

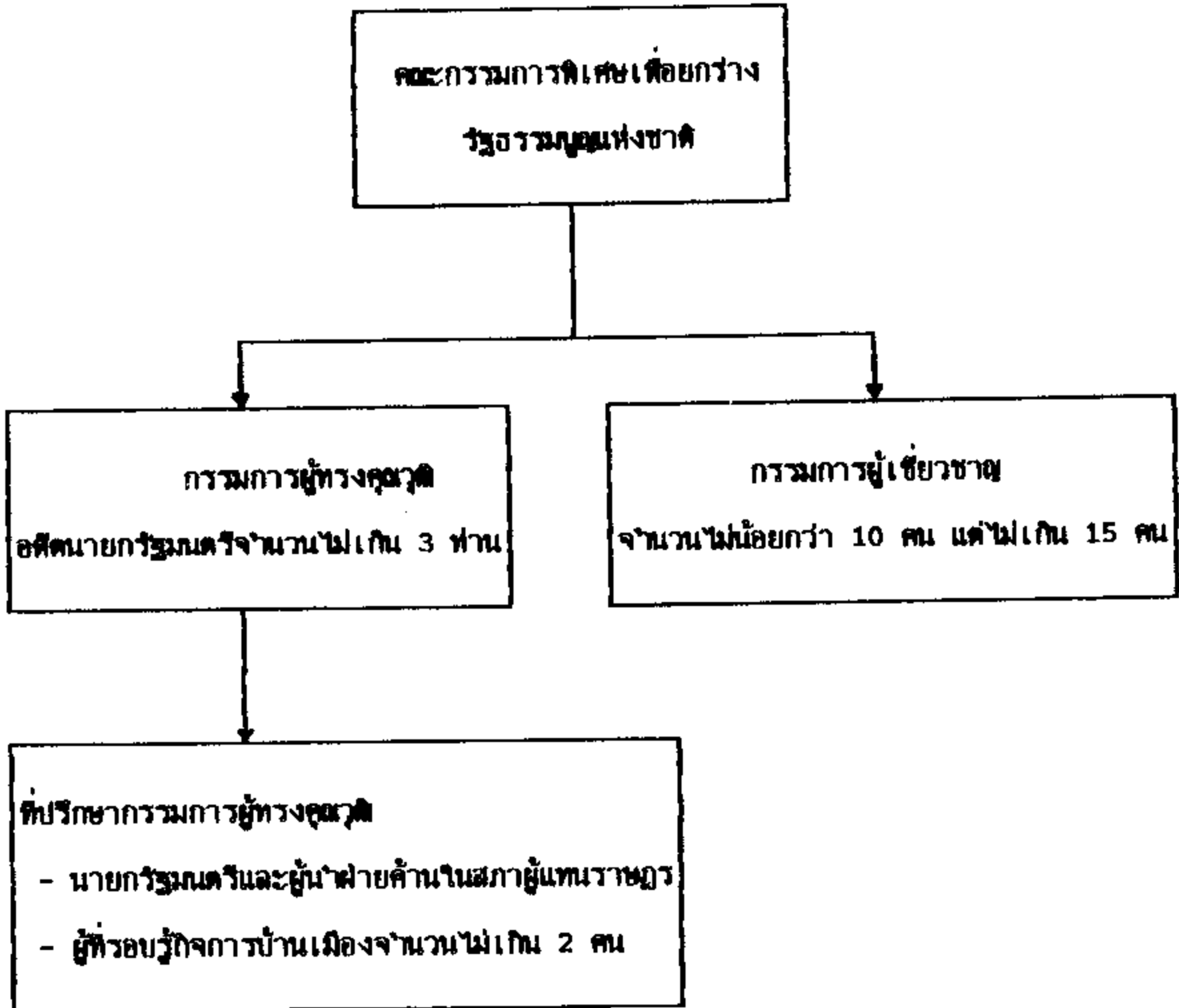
5. กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน คือ การปฏิรูปทางการเมืองจะเสร็จสิ้น

ภายในเวลาประมาณ 1 ปี 4 เดือน นับแต่วันเลือกตั้ง "คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติ"

ถ้าประชาชนไม่ชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ "คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องรัฐธรรมนูญแห่งชาติ"

จะยกย่องกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ขึ้น และจะนำขึ้นสู่ศาลแล้ว ทว่าเพื่อทรง
ลงพระปรมาภิไธยพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป และจะดำเนินการเลือกตั้งทั่วไป
ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ภายใน 90 วัน

โครงสร้างของคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกย่องวีรกรรมของแห่งชาติ

คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง*

ข้อเสนอ วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211

1. วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

- 1.1 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บางมาตรา
- 1.2 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

2. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญบางมาตรา

ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่บัญญัติในมาตรา 211 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538

3. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ" หรือ "คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ" มีองค์ประกอบ คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้ง ดังนี้

3.1 องค์ประกอบ

คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้แทนองค์การต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย

ประธานรัฐสภา	เป็นประธาน
ประธานวุฒิสภา	เป็นรองประธาน

* ที่มา : รายงานผลการพิจารณา วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211

นายกรัฐมนตรี

เป็นรองประธาน

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธาน

3.1.2 กรรมการผู้แทนองค์การ ประกอบด้วย

- 3.1.2.1 ผู้แทนพรรคการเมืองไทยให้พรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรคัดเลือกบุคคลที่เป็นผู้แทนราษฎรหรือบุคคลอื่นที่ทางพรรคเห็นสมควรเป็นตัวแทนของพรรค พรรคละ 1 คน
- 3.1.2.2 สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 5 คน โดยวิธีการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาในที่ประชุมวุฒิสภาโดยเปิดเผย
- 3.1.2.3 นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางสาขานิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์ สาขาละ 5 คน รวมจำนวน 10 คน
- 3.1.2.4 นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางสาขาอื่นนอกเหนือจากสาขานิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน
- 3.1.2.5 ผู้แทนจากประชาชนสาขาอาชีพต่าง ๆ จำนวน 32 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสาขาอาชีพดังต่อไปนี้
(1) แพทย์และสาธารณสุข	จำนวน 1 คน
(2) ทนายความ	จำนวน 1 คน
(3) วิศวกร	จำนวน 1 คน
(4) นักบัญชี	จำนวน 1 คน
(5) ศิลปกรรม	จำนวน 1 คน
(6) สถาปนิก	จำนวน 1 คน
(7) ครูและอาจารย์	จำนวน 3 คน
(8) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	จำนวน 1 คน
(9) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	จำนวน 1 คน
(10) สมาคมธนาคารไทย	จำนวน 1 คน

(11) ผู้แทนข้าราชการประจำ	จำนวน 5 คน
(โดยพิจารณาจากทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน)	
(12) ผู้แทนพนักงานรัฐวิสาหกิจ	จำนวน 1 คน
(13) ผู้แทนเกษตรกร	จำนวน 5 คน
(โดยพิจารณาจากกลุ่มเกษตรกรในแต่ละภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเหนือ และภาคตะวันออก)	
(14) ผู้แทนผู้ใช้แรงงาน	จำนวน 3 คน
(15) สื่อมวลชน	จำนวน 1 คน
(16) นักแสดงอิสระ	จำนวน 1 คน
(17) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)	จำนวน 1 คน
(18) ผู้แทนองค์กรทางศาสนา	จำนวน 1 คน
(19) ผู้แทนพนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่น	จำนวน 1 คน
(20) ลูกจ้างประจำของรัฐและรัฐวิสาหกิจ	จำนวน 1 คน

3.2 คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และการพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการ

3.2.1 ให้ประธานรัฐสภากำหนดระเบียบว่าด้วยวิธีการสรรหา คุณสมบัติ
กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการประเภทนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ
ทางสาขาปิตีศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์ และกรรมการประเภทนัก
วิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางสาขาอื่นนอกเหนือจากสาขาปิตีศาสตร์
และสาขารัฐศาสตร์ โดยระเบียบดังกล่าวให้ได้รับความเห็นชอบจาก
กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้แทนพรรคการเมืองและ

กรรมการผู้แทนสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบดังกล่าวจะต้องกำหนดวิธีการที่ให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อในแต่ละสาขาเลือกตั้งกันเอง

- 3.2.2 ให้ประธานรัฐสภากำหนดระเบียบว่าด้วยวิธีการสรรหา คุณสมบัติ กระบวนการได้มา และการให้ความเห็นชอบกรรมการประเภทผู้แทนจากประชาชนสาขาอาชีพต่าง ๆ โดยระเบียบดังกล่าวปีให้ได้รับความเห็นชอบจากกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้แทนพรรคการเมือง กรรมการผู้แทนสมาชิกวุฒิสภา กรรมการผู้แทนนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญทางสาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ และสาขาอื่นนอกเหนือจากสาขานิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์
- 3.2.3 เมื่อได้รายชื่อกรรมการผู้แทนองค์กรต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ
- 3.2.4 ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้
  - 3.2.4.1 ขุบสภา
  - 3.2.4.2 ร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบ หรือไม่ได้ ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมร่วมของทั้งสองสภา
- 3.2.5 กรณีที่ตำแหน่งกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับว่างลงไม่ว่ากรณีใด ๆ ประธานรัฐสภาอาจแต่งตั้งบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงหรือไม่ก็ได้

3.3 การดำเนินการ

3.3.1 การดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ให้ดำเนินถึงความเห็นของประชาชนประกอบด้วย

3.3.2 ให้ประธานรัฐสภาอภิปรายว่าด้วยวิธีดำเนินการของคณะ

กรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับโดยระบียบดังกล่าวให้ได้

รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

3.3.3 ให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ดำเนินการร่าง

รัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ประธานรัฐสภา

ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ หาก

การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา

ประธานรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง ๗ ละไม่เกิน

90 วัน

3.3.4 ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่นั้น คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ จะต้องจัดทำแนวสาระสำคัญของกฎหมาย

ประกอบรัฐธรรมนูญ (ORGANIC LAW) แนบไปพร้อมกับตัวร่าง

รัฐธรรมนูญที่ได้ยกร่างขึ้น

3.3.5 ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของ

คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

3.4 กระบวนการพิจารณาอนุมัติร่างรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ

การแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ให้กระทำโดยหลักเกณฑ์และ

วิธีการดังต่อไปนี้

3.4.1 เมื่อคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานรัฐสภานำเข้าสู่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้พิจารณาให้ความเห็นชอบวาระเดียวว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ แต่ก่อนการลงมติดังกล่าว ให้สมาชิกในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และเมื่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเห็นชอบแล้ว ให้ส่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวให้คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ นำกลับไปพิจารณาตามที่เห็นสมควร จากนั้นจึงให้นำร่างรัฐธรรมนูญเข้าสู่การพิจารณาให้ความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาอีกครั้งหนึ่งภายใน 30 วัน

3.4.2 กรณีที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ความเห็นชอบในร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ โดยมีจำนวนคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ดำเนินการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 93 และมาตรา 94 ต่อไปโดยขอยุโธม และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญต่อไป

กรณีที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาไม่เห็นชอบด้วย กล่าวคือ จำนวนคะแนนเสียงเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และคะแนนเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ให้ความเห็นชอบมีจำนวนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นตกไป

3.4.3 กรณีที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาไม่เห็นชอบด้วย แต่มีคะแนนเสียง
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบมีจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ประธานรัฐสภา
นำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงมีพระราชดำริว่าจะให้
ประชาชนได้วินิจฉัยหรือไม่ หากไม่มีพระราชดำรินั้นภายใน 90 วัน
ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นตกไป

หากมีพระราชดำริเห็นสมควรให้ประชาชนได้วินิจฉัยให้นำ
ร่างรัฐธรรมนูญนั้นไปให้ประชาชนออกเสียงลงประชามติไม่ก่อน 90
วัน แต่ไม่เกิน 120 วัน นับแต่วันที่ทรงมีพระราชดำริ

3.4.4 กรณีที่ประชาชนออกเสียงลงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่าง
รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงลงพระปรมาภิไธยภายใน 30
วัน นับแต่วันประกาศผลการออกเสียงลงประชามติ และในกรณีนี้ให้
นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการประกาศใช้
ต่อไป

กรณีที่ประชาชนออกเสียงลงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่าง
รัฐธรรมนูญ ให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นตกไป

การให้ประชาชนออกเสียงลงประชามติให้ความเห็นชอบหรือ
ไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็น
ประมาณ

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงลงประชามติให้ตราเป็น
พระราชกฤษฎีกา

**3.5 การเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับอีก ในกรณีที่ร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับต้องตกไป**

กรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับที่ได้มีการยกร่างครั้งแรกต้อง
ตกไปไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้คณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้
แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่
น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภามี
สิทธิเสนอญัตติให้มีการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ทั้งฉบับอีกได้
โดยความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาภายหลังการเลือกตั้งทั่ว-
ไปสมัยถัดไป และการเสนอญัตติดังกล่าวไม่ต้องมีร่างรัฐธรรมนูญประกอบ

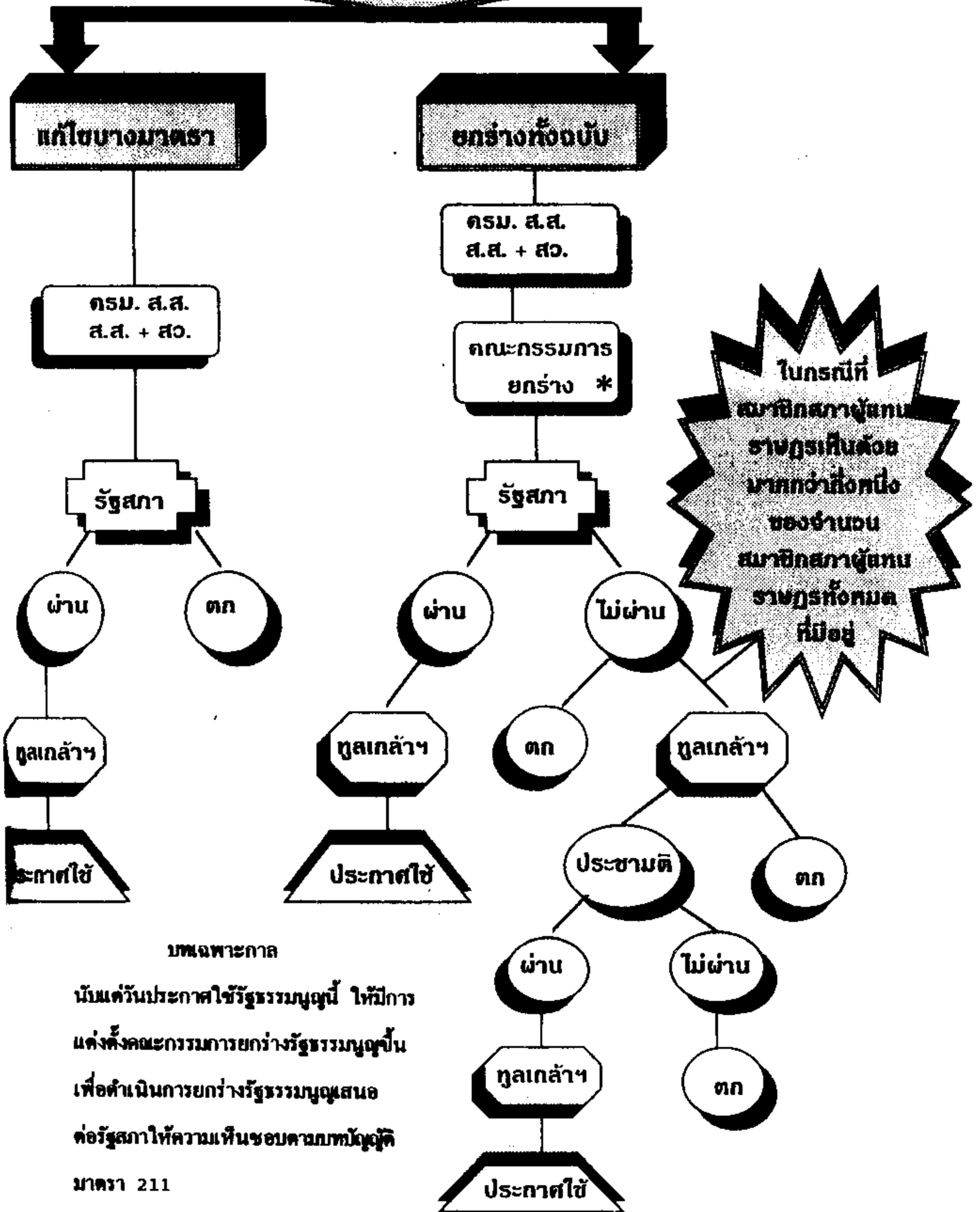
3.6 บทเฉพาะกาล

ให้มีบทเฉพาะกาลเพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้ทันที่นับแต่วันที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา
211 มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง

ข้อเสนอ

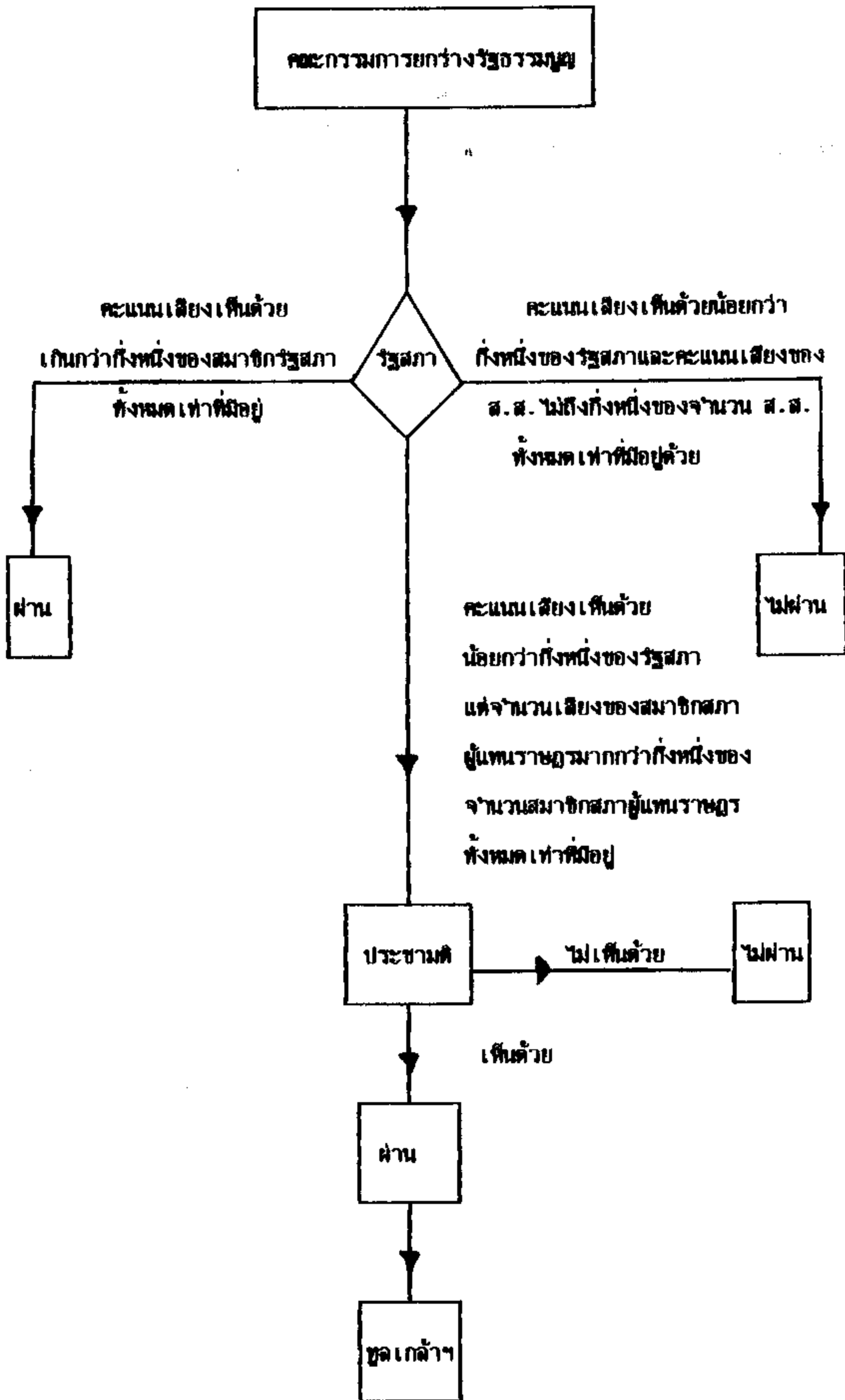
การแก้ไขมาตรา 211

บทเฉพาะกาล

นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้มีการ
แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น
เพื่อดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ
ต่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบตามบทบัญญัติ
มาตรา 211

กระบวนการอนุมัติร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ

**ข้อสังเกตของ
คณะกรรมการพิจารณาวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
มาตรา 211***

นายเจริญ ดัมภirkภาพ ตั้งข้อสังเกตว่า

1. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับนี้ ควรต้องระบุงข้อความในตัวร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 211 ที่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า การยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นจะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และนายเจริญ ดัมภirkภาพ ตั้งข้อสังเกตว่า

1. กรณีร่างรัฐธรรมนูญ ได้รับความเห็นชอบหรือไม่ได้รับความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมของทั้งสองสภา ก็ควรมีการกราบบังคมทูลรายงานและให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะทรงมีพระราชดำริให้ประชาชนมีการออกเสียงลงประชามติด้วย หากทรงเห็นว่ากรณีที่ที่ประชุมร่วมของทั้งสองสภาให้ความเห็นชอบ หรือไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้น จะกระทบส่วนได้เสียสำคัญของชาติ หรือของประชาชน ในกรณีนี้ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

*ที่มา : รายงานผลการพิจารณาวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 211

รศ.ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร ตั้งข้อสังเกตว่า

1. ระเบียบการประชุมของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ จะมีรายละเอียดเช่นไร

2. เลขานุการของคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ เสนอให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นเลขานุการของคณะกรรมการฯ ชุดนี้

3. ในการทูลเกล้าฯ ร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชวินิจฉัยให้ใช้ข้อความในรัฐธรรมนูญปี 2511 และปี 2517 โดยไม่มีกำหนดเวลาในการพระราชทานร่างรัฐธรรมนูญกลับคืนมา

รศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ตั้งข้อสังเกตว่า

1. ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับของที่ประชุมร่วมของทั้งสองสภาหากที่ประชุมร่วมของทั้งสองสภาไม่ให้ความเห็นชอบ แต่จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่ให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ควรปำร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ให้ประชาชนออกเสียงลงประชามติด้วย

2. เห็นควรตั้งชื่อ "คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ" ไว้เหมือนเดิมแทน "คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ"

3. กรณียกร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่สองเป็นต้นไปสามารถทำได้ทันทีโดยคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอญัตติตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน โดยให้ผ่านที่ประชุมร่วมของสองสภาโดยมติของเสียงส่วนใหญ่เห็นชอบด้วย

รศ.วิสุทธิ โพธิ์แทน ตั้งข้อสังเกตว่า

1. ในกรณีที่ร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับตกไป ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าแสนคน อาจเข้าชื่อกันขอให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่แก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับอีกได้ โดยไม่ต้องรอไปภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปสมัชชนา

2. ในการจัดกลุ่มสาขาอาชีพในการดำเนินการในทำนองที่คล้ายกันเกี่ยวกับข้อเสนอในการปฏิรูปการเมืองน่าจะมีการจัดกลุ่มสาขาอาชีพให้สอดคล้องกันในทุกคณะอนุกรรมการ โดยมีการรวมสาขาอาชีพที่มีจำนวนสมาชิกไม่มากแต่มีลักษณะอาชีพใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน และควรคำนึงถึงกลุ่มสาขาอาชีพที่มีจำนวนสมาชิกมากด้วย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

นายชาญ สุทธิสารากร ตั้งข้อสังเกตว่า

1. ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับนี้ ให้กำหนดไว้เป็นหลักการของรัฐธรรมนูญว่า "การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับนี้จะต้องกระทำเพื่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเท่านั้น"

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์

๘ เดือน "ปฏิรูป"

เครื่องมือการเมือง "บรรหาร"

ค จะจดจำกันได้กับคำขวัญที่นายบรรหารได้ประกาศไว้
จาก ประชาชน รุ่งเรือง กบฏเมืองไกล กบฏสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร 2 ก.ค. 2538

"พวกเลือกมมาเป็นรัฐบาล ผมจะแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211
เพื่อดำเนินการปฏิรูปการเมือง"

ถ้อยวลีที่ออกมาจากปากผู้ชายชื่อ บรรหาร ศิลปอาชา ศกุนาของเข
เวลานั้นเป็นเพียง ส.ส.สุพรรณบุรีคนหนึ่ง อาจจะดูมีบารมีกับเขานักอีก
หน่อย ก็ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทย เจ้าของฉายาตู้เอทีเอ็มเคลื่อนที่
ของพรรค

และด้วยถ้อยคำปราศรัยนี้เอง อันเป็นส่วนสำคัญและอาจจะเปรียบ
เสมือนหัวใจสำคัญ ที่ได้นำพาให้เขาก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่
21 ของเมืองไทย พร้อมๆ กับความหวังของประชาชนบางส่วนที่เชื่อว่า มิติ
ใหม่ทางการเมืองน่าจะได้เริ่มขึ้นแล้ว หากนายบรรหารมีความตั้งใจ ดำเนิน
การปฏิรูปการเมืองให้เป็นจริง แม้จะเพียงความหวังอย่างลมๆ แล้งๆ
ก็ตามที

กระทั่งการออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 119/2538 ให้ตั้งคณะ
กรรมการปฏิรูปการเมืองหรือคปก.เพื่อคลายแรงกดดัน ต่อกระแสเสียง
หวงถามจากสังคม เรียกร้องให้รัฐบาลปฏิรูปการเมือง ดังที่ 7 พรรคร่วม
รัฐบาลจรดปากกาลงสัตยาบันเขียนไว้ในนโยบายของรัฐบาล

ให้น้องชาย ชุมพล ศิลปอาชา นั่งทำหน้าที่ประธานฯ พร้อมกับ
หอบหัว โภคิน พลกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ซึ่งมี
คุณูปการในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา "วิทยานิพนธ์ตัดแปะ" ของ
มหาบัณฑิตบรรหาร นั่งเป็นรองประธานฯ แถมยังใจดีเมื่อแผ่บาทบาท
คณาจารย์ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ตั้งแกนนำส่วนองค์กรประชา
ชิปได้ยออย่าง น.พ.สันต์ หัตถิรัตน์, น.พ.เทว ไทจิรการ

รวมไปถึงตัวแทนทุกพรรคการเมืองทั้งฝ่ายค้านและรัฐบาลด้วยกัน
เข้ามาร่วมเป็นกรรมการ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อโปรโมทให้สังคมรับรู้ "รัฐบาล
เริ่มแล้วกับการปฏิรูปการเมือง"

นายบรรหารยังให้ความเมตตา เจียดพื้นที่อาคารไม้เก่าๆ 2 ชั้น
ภายในทำเนียบรัฐบาล จัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง
วิจารณ์กันว่า "อาคารปฏิรูปโกโจโกโส" แม้ประธานฯชุมพลจะได้ยืนยัน
อยู่ที่ผลของการทำงานมากกว่าอื่นใด แต่ก็น่าแปลกใจ ไม่เคยแม้แต่ครั้ง
เดียวที่จะเห็นบรรหารเหยียบย่างเข้าไปสำรวจดูการทำงานของคปก.

และดูเหมือนว่าอำนาจหน้าที่ของคปก.ที่กำหนดไว้อย่างโก้หรู มิได้
ทำให้เกิดการขานรับจากนายกรัฐมนตรีนาม บรรหาร และคณะรัฐมนตรีซึ่ง
เห็นชอบตั้งคปก.ชุดนี้ขึ้นมาด้วยมือ

เด่นชัดเมื่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 คปก. พิจารณากันอย่างเอาจริงเอาจังที่เข้าไปยังคณะรัฐมนตรี แต่ กลับมีการปิดเบือน สร้างกลอุบายทางการเมือง อนุมัติการปฏิรูปการระหว่างหัวหน้ารัฐบาลและเลขาธิการพรรค จนส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแก้ไขโดยคำด้วยการแก้ไขประเด็นสงประรามที่จากเดิมทั้งฉบับ เป็นบางประเด็น เรียกว่า กระบวนการแห่งรัฐได้ฉีกหลักการของคปก. อย่างชัดเจน

หรือแม้แต่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการเลือกตั้ง นายบรรหารผู้ซึ่งประกาศว่า จะดำเนินการปฏิรูปการเมือง ในสถานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนี้ กลับมิได้ให้ความสนใจต่อสารประโยชน์ต่อร่างฉบับที่คปก. เสนอมา

บรรหารบอกว่า กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าร่างฉบับคปก. ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ และขัดกับกฎหมายพระราชบัญญัติเลือกตั้งที่มีอยู่เดิมของกระทรวงมหาดไทย หวังแต่เพียงว่า หากส่งร่างนี้ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา คณะกรรมการเลือกตั้งชุดนี้จะมีหน้าที่เพียงกำกับดูแลการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งไม่ต่างอะไรกับองค์กรกลาง

ก็น่าจะสอดคล้องกับคำพูดของ บรรหาร ที่ฝากไว้ในงานสัมมนา วปอ. และปรอ. เมื่อ 12 ตุลาคม 2538 ต่อหน้านายทหารและนักธุรกิจระดับสูงทั้งหลายว่า "รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง แต่ไม่ได้ทำตามแนวทางของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย หรือแก้มาตรา 211 เพราะผมเห็นร่างบางอย่างทำได้ บางอย่างทำไม่ได้" ว่ากันง่าย ๆ ก็ผมทำได้แค่นี้ดีแค่นั้นแล้ว

ส่งผลให้กรรมการจากกลุ่มสมพันธ์ประชาธิปไตย ซึ่งร่วมทำงานอยู่ด้วย ตัดสินใจอำลาเก้าอี้ตามโควตาเอาใจกระแสมวลชนไปอย่างไม่อาลัยอวารณ์

แม้ในช่วง 8 เดือนที่ผ่านมา สภาพความกดดัน ยึดอัด อบาทระบายของคณะกรรมการในคปก. จะไม่ได้แสดงปฏิกิริยาอย่างเด่นชัดต่อสายตาสาธารณะ แต่เมื่อพฤติกรรมรัฐบาลฉายาต่างตอบแทน ส่อเจตนาอันไม่ประสงค์ออกมา ช้ำ ๆ กันหลายต่อหลายครั้ง อาทิ การฉีกหลักการของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ.211 รวมทั้งกฎหมายอีกจำนวนหลายฉบับ ซึ่งถูกปิดเบือน กรรมการหลายคนต่างก็เริ่มทบทวนบทบาทของตัวเอง เพื่อค้นหาความจริงใจของรัฐบาล

กระทั่งมีกรรมการหลายคนเริ่มท่างหาย การประชุมแต่ละครั้งแทบจะนับหัวได้ มีบรรยากาศการประชุมที่ไม่ครบองค์ จนทำให้หลายครั้งหลายเรื่องไม่ได้รับการพิจารณา จากห้องประชุมที่ร่วมวงกันพูด ถกกันแต่เรื่องการปฏิรูปการเมือง กลับกลายเป็นห้องประชุมที่ต้องมานั่งปรับความเข้าใจกันเสียมากกว่า

สภาพความหดหู่ในการทำงานของคปก. เริ่มฉายแววชัดเจนขึ้น เมื่อคณะกรรมการสายนักวิชาการบางคนประกาศขออำลาเวทีละครทางการเมืองแห่งนี้ ขณะที่บางคนแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา สรุปได้ว่าทุกคนต่างตระหนักเหมือนกันหมดแล้วว่า "กำลังตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง"

เมื่อคิดว่าตัวเองนั้นตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองซึ่งให้ตัว
กรรมการสายนักวิชาการที่จะลาออกได้ร่วมกันเขียนข้อเท็จจริงออกแถลง
การณ์ยื่นเสนอให้นายกรัฐมนตรีในสัปดาห์หน้า ดัง 4 เหตุผลที่ว่า 1.
รัฐบาลไม่ได้แสดงความจริงใจกับการปฏิรูปการเมือง 2. การแก้ไขกฎหมาย
ข้อบังคับของคปก. ที่นำเสนอต่อรัฐบาลถูกแก้ไขทั้งหมด 3. เพราะการ
ประชุมไม่ครบองค์ของคปก. ทำให้การประชุมแต่ละนัดขาดความต่อเนื่อง
และ 4. นายกรัฐมนตรีไม่ได้นำข้อเสนอของคปก. เรื่องแต่งตั้งวุฒิสมาชิกมา
พิจารณา

ก่อนหน้านี้ นายมีชัย ฤชุพันธ์ ประธานวุฒิสภา ให้สัมภาษณ์ว่า ร่าง
พระราชบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตรา 211 จะเข้าสู่การพิจารณาในที่
ประชุมรัฐสภาพร้อม ระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในวันที่
15-16 พ.ค. นี้

2 ปราบปรามการที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาเดียวกัน แต่ต่างกรรมต่างวาระ
ขณะที่การทำงานของคปก. เกิดปัญหาทวงถามความจริงใจจากรัฐบาล
บริหาร แต่รัฐบาลบริหารอุตสำหรับรักษาสัญญาต่อสาธารณชน ดันเรื่องนี้
เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภา

เราควรจะให้ผู้นำหนักกับความจริงใจจากรัฐบาล กับ 2 ปราบปรามการ
ที่ต่างกรรม ต่างวาระนี้อย่างไร

'คปก.'เตรียมไขก๊อก หน้ารัฐบาลบิดเบือน บูถ้าเบี้ยวประธานแน่

ทำเนียบฯ • อนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองสรุปผลงานเสนอ คปก.ชุดใหญ่วันศุกร์นี้ ประธานคณะรัฐบาลบิดเบือน จะต้องวิพากษ์วิจารณ์ กลับ กรรมการ คปก.เตรียมลาออก หน้ารัฐบาลแก้ไขประเด็น

นายลิขิต ชีรเวทิน ประธาน อนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองร่วมกับ คณะอนุกรรมการ จำนวนหนึ่ง แถลงหลังการประชุม คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองว่า การประชุมครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย โดยสรุปได้ 4 ประเด็นคือ การเข้าสู่อำนาจ, การใช้อำนาจ, สิทธิเสรีภาพของประชาชน และการพัฒนาวัฒนธรรม ประชาธิปไตย

"ถ้าเกิดการเบี้ยวอย่างเต็มที่ โดยรัฐบาลไม่ได้นำแผนพัฒนาการเมืองไปดำเนินการใดๆ เลย ก็คงต้องแสดงจุดยืนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างน้อยก็ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ ในกรณีที่รัฐบาล ไม่รับข้อเสนอจาก คณะกรรมการ" ประธานคณะอนุกรรมการกล่าว

นายลิขิต กล่าวว่า หากมีปรากฏการณ์บิดเบือน และมีการถ่วงเวลา ก็จะทำให้เห็นถึงความไม่จริงจังในการปฏิบัติการเมือง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนและประชาชนทุกคนที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการปฏิบัติการเมืองให้ได้

นายลิขิต ยังกล่าวด้วยว่า ตั้งแต่ทำงานให้คณะกรรมการปฏิบัติการเมือง หลายคนรวมทั้งนายชุมพล ศิลปอาชา ประธาน คณะกรรมการปฏิบัติการเมือง (คปก.) ไม่ค่อยมีความสุขเท่าไร เมื่อรัฐบาลไปเปลี่ยนแปลงร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 ที่ คปก.เสนอไป เช่น กรณีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ในส่วนตัวแทนนิติศาสตร์ ก็เปลี่ยนเป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ยังแก้ไขเรื่องการลงประชามติด้วย

อย่างไรก็ตาม ประธาน อนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเมือง ไม่ได้คาดหวังอะไรมากนัก กับรัฐบาล แต่หากเสนอเรื่องไปแล้ว รัฐบาลไม่ได้ดำเนินการเลย จึงจะถือว่าผิดปกติ เช่น กรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา นายกรัฐมนตรี ฝ่ายแนวคิดและพัฒนา รัฐบาลบริหารงานมา 8 เดือนแล้ว ยังไม่เคยมีการประชุม คณะที่ปรึกษาชุดนี้สักครั้งเดียว ซึ่งเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงความผิด

ปกติ

นายลิขิต กล่าวอีกว่า คาดว่า คณะกรรมการปฏิบัติการเมืองชุดใหญ่ คงจะประชุมอีก 2-3 ครั้ง ก็คงเสร็จสิ้นภารกิจ และหากไม่มีเรื่องอื่น ในระยะอันใกล้นี้ จะมี คณะกรรมการหลายคณะแสดงความประสงค์ลาออกจากคณะกรรมการ เช่น นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ นายอึ้งชูศักดิ์ ปาณโกบุตร นายอมร รักษาสัตย์ และนายจิรภัทร เสรีรังสรรค์

มีรายงานข่าวแจ้งว่า เมื่อประชุม คปก.ชุดใหญ่ ในวันที่ 26 เม.ย.นี้ คณะกรรมการที่ประสงค์จะลาออกจะขอพูดคุยกับนายชุมพล ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของ คปก. เพราะที่ผ่านมาหลายเรื่องถูกบิดเบือน ก่อนที่จะตัดสินใจลาออก

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า สำหรับแผนพัฒนาการเมืองได้ประชุมเป็นนัดสุดท้าย และจัดทำเป็นเอกสาร มีความหนา 47 หน้า ทั้งนี้ นายลิขิต ได้กล่าวว่า ผลงานที่ทำไว้ไม่ได้สวยงามสิทธิ์ แต่จะเป็นข้อเสนอต่อสาธารณชน และคงต้องอาศัยสื่อมวลชนช่วยเผยแพร่ผลักดันให้ฝ่ายการเมืองรับรู้ร่วมกัน

พลังเฉื่อย 'ปฏิรูปการเมือง' วันที่แห้วร่วมตีจาก-วัดใจ 'เต็ง'

แ นวคิดเรื่องปฏิรูปการเมือง น่าจะเกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์นองเลือดเดือนพฤษภาคม 35 คือ ช่วงที่คณะราษฎร อำนวย เป็นการเสนอทางออกต่อสังคมไทย เพื่อหวังระบอบการเมืองที่ล้มเหลว จาก ศ.ดร. อมา จันทรสมบุญรัตน์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

แนวคิดนี้ถูกขยายโดย นาย-นพพจน์ประเวศ วะสี ระหว่างที่เกิดวิกฤติรัฐธรรมนูญ กรณี 'ตลาด วรดิศ' อดอาหารประท้วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ช่วง เม.ย.-มิ.ย.37 ยื่นให้เกษมสุวรณ์ บุณยเกียรติ ประธานรัฐสภา ต้องหาทางออก โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (กทป) เมื่อ 9 มิ.ย.37 มี นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน

จนยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ 2 ก.ค.38 ปฏิรูปการเมือง ก็ถูกหยิบฉวยด้วยมือของ บรรณาร ติลปะอาษา หัวหน้าพรรคชาติไทย นำมาเป็นนโยบายหาเสียง จนได้เป็นแกนจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ

วันที่ 9 ส.ค.38 จึง แต่งตั้ง คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.) ขึ้นมาเพื่อศึกษาจัดทำแผนการ ประกอบด้วย

นายสุมพล ติลปะอาษา ประธานา นายโกศล พลกุล รองประธานา นายสิทธิ ธีรเวคิน น.พ.สันต์ นิตธีร์โรจน์ นายอมร วิชาสิทธิ์ นายสมยศ เชื้อไทย นายวิสุทษ์ โภษิตพันธ์ นายบรรศักดิ์ สุวรรณโณ นาง

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ นายมนต์ รูป-สุวรรณ นายธีรภูมิกิจ ปาณีโกบุตร นาย ธีรภัทร เจริญสรรค์ นายสุรพล นิตธีร์-พจน์ นายประเวศ นันทิยกุล

นายสุนทร มณีศรีสวัสดิ์ นายสง-จักร เกษมสุวรรณ นายเจริญ คัมภีร์ภาพ นายโคทม อธิชา นางประทีป สิงห์ธรรม ชาติ นายสุชน ชาติเครือ พล.อ.ศิริพันธ์ รูปกล้า นายนิพนธ์ สรการ นายโสมณ สุภาพงษ์ และตัวแทนจาก 11 พรรคการเมือง

จนถึงวันนี้ นโยบาย ปฏิรูปการเมือง ที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา หากได้มีอะไร เป็นรูปธรรมไม่ ในทางตรงข้ามกลับ ปรากฏชัดถึงความไม่จริงจังของรัฐบาล เมื่อกรรมการปฏิรูปการเมืองส่วนหนึ่ง ได้แก่ นายอมร วิชาสิทธิ์ นายสิทธิ ธีรเวคิน นายธีรภัทร เจริญสรรค์ นายธีรภูมิกิจ ปาณีโกบุตร และ นายเจริญ คัมภีร์ภาพ ยื่นหนังสือลาออกต่อ นายบรรพหาร เมื่อ 30 เม.ย.ที่ผ่านมา (ก่อนหน้า

ที่ น.พ.สันต์ นิตธีร์โรจน์ และนางประทีป สิงห์ ธรรม ลาออกไปก่อนแล้ว)

และกรรมการอื่นๆ ก็ลาออกตามก่อนข้างแค้น ได้แก่ นายบรรศักดิ์ สุวรรณ โณ นิตธีร์โรจน์ นิตธีร์พจน์ บอกว่าขอให้จัดทำสารสำคัญ ขาดปกครอง แล้วเสร็จเสียก่อน ส่วนนายโกศล อธิชา จะลาออกหลังจากร่าง รัฐธรรมนูญเข้าสู่อำนาจของสภาแล้ว

ตั้งแต่ริเริ่มตั้ง คปก.เป็นต้นมาแล้ว ฝ่ายค้านเองเห็นว่า โดยไม่ฟังตัวแทนเข้าร่วม ประชุม ยิ่งนานวัน สมาชิกฝ่ายรัฐบาลเอง ก็ทำหมกมุ่นต่อ คปก. เลขาธิการพรรคชาติไทย พูด ความทางกับหัวหน้าพรรค ถึงขนาดว่าจะไม่เสนอแก้ไข มาตรา 211 ในแผนรัฐธรรมนูญซ้ำ จนถูกโจมตีจากฝ่ายปฏิรูป ถึงกระนั้น ก็ยังออกตัวว่า ถ้าร่างรัฐธรรมนูญไม่ผ่านสภาฯ ก็ไม่เกี่ยวกับรัฐบาล ไม่ต้องรับผิดชอบ (กรุงเทพธุรกิจ, 24 ก.พ.39)

อย่างไรก็ตาม หลังจกฯ ตาม.รมติ

เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อ 20 ก.พ.39 ก็ได้ส่งให้ คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาอีกครั้ง แต่มีเปลี่ยนแปลงแก้ไขในหลายประเด็น เช่น การออกเสียงแสดง ประชาชน จากเดิมที่ให้ขึ้นตอนผ่านรัฐสภา มีมติเห็นชอบทั้งฉบับ จึงให้ทำประชามติ แก้ไข เป็นให้มีการลงประชามติเป็นรายมาตรา มาตราใดที่รัฐสภามีมติไม่เห็นชอบ จึงให้ทำ ประชามติในรายมาตรานั้นแทน

เช่นกันกับวุฒิสมาชิกส่วนหนึ่งก็ เสริฐประเสริฐ "ในส่วนการลงประชามตินั้น ดูแล้วคนที่ลงประชามติได้ต้องอ่านร่าง วรรณเข้าใจ ให้อธิบายว่าประเด็นอะไรเป็น ปัญหาอยู่ ในแต่ละประเด็นที่ทำกัน เมื่อร่างผ่าน สภาแล้ว จึงให้ประชาชนลงมติว่าจะเอาหรือไม่ แต่ในเมื่อคนโง่เขลาทำควมกันข้าม ถ้า โง่เขลาเขาจะไปลง มติว่าบ้านเราจะเอาหรือไม่ ในที่นี้ผู้ลงประชามติกับผู้เสนกร่างก็ขัดกันเอง" (มติชน, 22 ก.พ.39)

ซึ่งมีความสมเหตุสมผลเพียง พอ แต่การอ้างว่าการทำประชามติจะระคาย เคืองเบื้องพระยุคลบาท พระมหากษัตริย์ เพื่อกัดกันให้แตกไปเลยนั้น ถูกได้ยิ่ง่าง มาน

ยังมีประเด็นหลักประการ เือนไข เวลาค้นแน่นอน ในการตั้งคณะกรรมการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ให้ 'สันนิษฐานจริง' ถูกแก้ไข ก็ยังทำให้กรรมการ คปก. (ซึ่งมีไม่กี่ คนที่เอาจริงเอาจัง) เริ่มไม่มั่นใจในสิ่งที่กำลัง

ทุ่มเทว่า จะได้รับเห็นชอบเพียงใด เพราะ ความเห็นแย้งในประเด็นสำคัญ รัฐมนตรี โภคิน พลกุล ผู้ควบคุมหมวกสองใบ ก็ยังทำ หน้าที่ขึ้นงข้อ กรมเสนาบดี

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลแถลงว่า วันที่ 17 พ.ค.39 นี้ จะเข้าสู่สภาฯ พิจารณาเป็น วาระแรก แต่เน้นไม่ได้หมายความว่า รัฐบาล ได้ทำตามสัญญาประชาคมแล้ว เพราะมันยังไม่จบสิ้นเท่านั้น แม้ว่าจะผ่านวาระแรกโดยไม่มี

ยาก แต่ปัญหาจะเริ่มที่ ตั้งแต่กำหนด ตัวกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาแปร ญัตติวาระ 2 ต่างหาก และหากผ่านวาระ 3 มา ถึงขั้นตอนการตั้ง คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญใหม่ (ใหม่ ไม่ใช่ทั้งฉบับ) จำนวน 67 คน ที่มาจากตัวแทนพรรคการเมือง พรรคละ 1 คน กับตัวแทนวุฒิสภา 5 คน ในส่วนตัวแทนสหอาชีพ ต่างๆ อีก 32 คน ก็ ล้วนต้องจับตาดูว่า ใครเป็นใคร มีแนวคิด อย่งไร

พิจารณาถึงตรงเรื่องเวลานี้ หาก ว่านักการเมืองเห็นว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ออกมาแล้วจะลดทอนอำนาจตัว เองมาก ยิ่งรวมไปถึงวุฒิสมาชิกส่วนหนึ่ง ก็ จะพร้อมใจกันคัดค้าน และเสียงชี้ขาดใน ตอนปลาย ดังนั้น 'ปฏิรูปการเมือง' จึงดู เป็นเรื่องไม่ง่าย เหมือนปกอกกล้วยเข้าปาก เลยทีเดียว ■

ศ.อมร รักษาสิทธิ์ อดีต คปก. "วุฒิปา จำนวนหนึ่ง จะคัดค้านแน่ๆ"

● คำกล่าวของคุณชุมพล คือปวชา
ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง
(คปก.) เอง มีความจริงใจด้วยหรือ
เปล่า

ได้เรื่องจริงใจ ผมไม่เคยพูด
และ มีแต่คนอื่นพูดกัน ผมพูดแต่เพียงว่า
ถ้ามีผลลงออกมาหรือเปล่า ก็ทำไปตาม
ข้อเท็จจริง ว่าตอนต้นๆ ประชุมกัน
อาทิตย์ละสองครั้ง ต่อมาอาทิตย์ละครั้ง
ต่อมาอีกประชุมไม่ได้ ไม่ครบองค์ประชุม
ตั้งแต่ ม.ค.-เม.ย. ประชุมกันไป 6 ครั้ง
เฉลี่ยเดือนละครั้งสองครั้งเอง แล้วไปเมื่อ
ปลายๆ ผมค่อนข้างจะรำคาญตรงนี้

จะพูดว่านายกฯไม่จริงใจ มัน
ก็ไม่เชิง กรรมการจำนวนหนึ่งเองมันก็ไม่
ค่อยจะจริงใจ เฉพาะที่ตั้งมาจาก ส.ส. จะ
ไม่ค่อยชอบกันด้วยอะไรก็แล้วแต่ ก็ไม่
ค่อยเข้าประชุม มันทำให้เราเหนื่อย เวลา
พูดไปแล้วคราวหน้าต้องมาพูดกันอีก แต่
พูดในอีกทางหนึ่งในระดับอนุกรรมการ
มันก็เดินไปขอมันพอสมควร ข้อสำคัญ
ก็ตาม ก็คือ เมื่อเสนอ กรม.ไปแล้ว
กรม.ก็ตีชม แล้วส่งกฎปฏิภาหยาไปเลย
พวกเราไม่มีโอกาสได้ชี้แจง

ปกติการบรรจุระเบียบวาระเข้า
กรม.ก็ต้องให้กรรมการเราคอยไปชี้แจง เรา
อาจว่าที่รัฐมนตรีโกสิน มีอยู่แล้ว แต่เวลาพูด
ใน กรม. คุณโกสินพูดในฐานะรัฐมนตรี ไม่ได้
พูดในฐานะตัวแทน คปก. แล้วรัฐมนตรีมี
หลายคน หลายหู หลายปาก คนนั้นคิดตรงนั้น
คนนี้คิดตรงนี้ รับผิดชอบ จะไม่ตอบกันหรือ

● คืออาจารย์โกสิน นี้ ตอบคำถาม กรม.ไม่
ทัน ไม่ครบ

โดยรวมๆ เมื่อออกจาก กรม.แล้ว
มันไม่เหมือนกับที่รสนเสนอ เราก็ไม่รู้ทำไม
เราไม่ตามมา โดยมารยาทต้องตาม ถ้าตีชม
เล็กน้อยนั้นธรรมดา แต่ถ้าตีชมมากต้องส่งให้
กรรมการมาพิจารณาใหม่ ถูกมั้ย กรรมการ
ต้องมีโอกาสชี้แจง แต่ไม่ได้หมายความว่า
แก้ไขไม่ได้

● แล้วเนื้อหาสาระที่ กรม.แก้ไขเปลี่ยนแปลง
คิดว่าจะสามารถนำไปสู่การปฏิรูป
การเมืองได้จริงหรือไม่

ขั้นตอนมันยังมีอยู่ ตอนที่พูดกัน
ท่านนายกฯ ผมก็พูดว่าถ้ามันไปได้ก็ให้ไป
แปรรูปคดีในชั้นการพิจารณา เมื่อแปรรูปคดี
แล้วก็เลือกเอาในขั้นนี้ ขั้นตอนข้อสำคัญคือ
การเลือกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ถ้า
เลือก ได้คนดีสัก อาจจะมีวิธีวิธีการเลือกและ
กำหนดให้เหลือสัก 30 คน แทนที่จะเลือก 67
คน ตามใจผมว่า ถ้าทำกันน่าจะดีกว่า

● ที่ผ่านมาก ฝ่ายวุฒิปาจำนวนหนึ่ง คัดค้าน
แนวทางการปฏิรูป แล้วจะ...

นี่เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่อาจารย์
ธีรภัทรพูดกับท่านนายกฯ เหมือนกันว่า

ท่านคงไปหาไม มีหลายสิบคนที่เป็นคนไม่มี
หัวเสรีนิยม ไม่ใช่ว่าประชาธิปไตยแล้ว
ถึงมากอย่างนี้แล้วจะแก้ไขได้อย่างไร มีก็
เป็นสิ่งที่เรากาตไว้ วุฒิปาจำนวนหนึ่ง จะ
คัดค้านแน่ๆ

ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ อดีต คปก.

"ปฏิรูปการเมือง ยาก เหมือนเข็นครกขึ้นเขา"

● เหตุที่กรมการปฏิรูปการเมืองพากันลา
ออก เป็นเพราะสาระที่ กรม. แก้ไข
เปลี่ยนแปลงร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา
211 เป็นสำคัญใช่หรือไม่

ก็ตามที่ได้แสดงการไปก่อนนั้น
ว่ามีสาระสำคัญที่ คปก.เสนอไป มีการไปคัด
ทอนเอาตรงที่ว่า ต้องมีการจัดทำสาระสำคัญ
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญด้วย ปกตินแล้ว
การจัดทำรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา ก็มักจะเขียน
เป็นหลักการกว้างๆ ไม่มาตราต่างๆ โดยที่มี
การขยายความค่อนข้างน้อย ดังนั้น เวลาที่
สภาฯ จะออก พ.ร.บ.มารองรับหลักการใน
รัฐธรรมนูญนี้ ก็อาจจะมีความล้มเหลวที่เปื่อย-
แบนไป ซึ่งเรามากเห็นหลายๆ

การจัดทำร่างสาระสำคัญกฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อไม่ให้การออก
กฎหมายในภายหลัง ไม่เปื่อยแบนไปจาก
เจตนารมณ์เดิมของผู้ร่าง เช่น ศาลปก-

ครอง มีการถกเถียงกันมากมาย จะรีบเสกตู้
หรือศาลเดี่ยวบ้าง รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขข้อ
สุดท้ายก่อนจะชดเชยมากขึ้น กำหนดให้เป็น
ศาลคู่ แต่ก็ไม่ได้ระบุว่า หน่วยตุลาการจะต้อง
สังกัดที่ไหน ก็ถกเถียงกันอีก ฝ่ายศาลก็ว่า
จะสังกัดกระทรวงยุติธรรม ฝ่ายกฤษฎีกาก็ว่า
แล้วสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เห็นมั้ยครับ มันมีประเด็นสำคัญ
ไม่มากหรอก เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศาลปกครอง ผู้ตรวจการรัฐสภา ตุลาการ
รัฐธรรมนูญ และองค์การตรวจสอบนักการเมือง

นอกจากนั้น ยังมีความคลุมเครือ
อยู่เยอะ เช่น เรื่องเงื่อนไขเวลา เราทราบกันดี
ว่าอยากให้ออกมาเร็ว ควรกำหนดเวลาได้เมื่อ
ไหร่ ของเรา คปก.ยกร่าง ให้เวลา 180 วัน ถ้า
ไม่แล้วเสร็จประธานรัฐสภา สามารถขยาย
เวลาออกไปได้ อีกคราวละ 2 ครั้งๆ ละ 90 วัน
รวมเบ็ดเสร็จประมาณ 1 ปี ไม่เต็มปี แต่ร่างที่
ผ่าน กรม.ไปนี้ นอกจากกำหนด 180 วัน 90
สองหนแล้ว ประธานรัฐสภายังขยายเวลาต่อ
ไปได้อีก เขียนลอยๆ ไว้แบบนี้ ถ้าอย่างนี้ 1 ปี
ไม่เสร็จยังต่อเป็น 2 ปีได้

ยังมีเรื่องการเลือกตัวแทนจากวุฒิ
สภาฯ ของเรากำหนดไว้จะต้องทันที ของเดิม
ที่ กรม.แก้ไข กำหนดเป็นภายใน 15 วัน อันนี้
ผมยอมรับได้ แต่พอไปผ่านกฤษฎีกากลับมา
ปรากฏว่าเขาไปเติมว่าเป็น 15 วัน ภายใน
สมัยประชุม นอกสมัยประชุมก็ไม่รับ อย่างนี้
เวลาไม่แน่นอน ยังมีอีกมาก อย่างการ
อภิปรายในสภาฯ ก็ไม่กำหนดว่าจะเสร็จ

ครบวงไว้ จะอภิปราย 7 วัน 7 คืนได้ ก็ต้องเวลา
ไปเรื่อย

ยังมีเรื่องการลงประชามติ ร่างที่
ผ่าน กรม.ให้ลงประชามติเป็นประเด็นๆ ไป
ส่วนของ คปก.ให้ลงประชามติทั้งฉบับจริงๆ
ตรงนี้แนวคิดต่างกันเลย ซึ่งก็มีเหตุผลด้วย
กันทั้งสองฝ่าย ฝ่ายที่ร่างออกมาอย่างนี้ ก็
มองว่า ถ้าเกิดรัฐธรรมนูญไม่ผ่านก็ตกไป
ทั้งหมดเลย ก็เสียเวลาเสียโอกาส ทางฝ่าย
คปก.บางท่านก็เห็นว่า การมาพิจารณาเป็น
ประเด็นๆ ไป มันอาจไม่สอดคล้องกันด้วย

● ส่วนตัวอาจารย์รับประเด็นนี้ได้หรือเปล่า
ส่วนตัวผมรับได้ เพียงแต่คิดว่า
ตรงเงื่อนไขเวลาในหลายๆ ช่วง ไม่มีกำหนด
แน่นอน

● อาจารย์เคยพูดว่า แม้กรรมการจะลาออก
ไปแล้ว ก็ไม่เป็นไร ถ้ารัฐบาลจะจริงใจ เมื่อ
เสนอเข้าสภาแล้ว ก็ให้ตั้งคณะกรรมการ
เข้ามาเป็นผู้ตัดสินได้ สาระสำคัญประกอบร่าง
รัฐธรรมนูญ ก็ทำให้เสร็จหมดแล้ว

เรื่องนี้ก็ได้พูดคุยกับท่านนายกฯ
ที่ผ่าน กรม.ไปแล้ว จะมาเข้าสภาเลย ที่ไม่
ส่งให้ คปก.ดูอีก ก็เพราะเกรงจะเสียเวลาจะ
เข้าสภาสมัยประชุมนี้ไม่ทัน เรายังคงมองว่า
ถ้า ที่จริงข้อเสนอนี้ทำให้เสร็จก่อนสมัยประชุม
ทั้งหมดแล้ว ไม่จำเป็นต้องส่งให้ คปก.หรือ
ครับ ถ้าจะส่งก็ควรส่งให้เร็วกว่านี้ แต่ว่าเรา
อยากให้มีรัฐบาลแปรรูปคดีในประเด็นสำคัญ
ก็บอกเราว่าเพื่อจะให้การแปรรูปคดีสะดวก
ขึ้น ก็จะเสนอบรรดาอาจารย์ ที่ลาออก
เข้าไปเป็นกรรมการวิสามัญด้วย

ที่ตกลงกันแล้ว ตัวแทนของ
วุฒิปา 17 คน ของสภาผู้แทนฯ 28 คน
รวมกันแล้ว 45 คน ในจำนวนนี้วุฒิปา สาย
นักวิชาการ ก็มองว่าจะเสนอชื่อเราไป 4
คน วันนั้น (7 พ.ค.) ก็มีการพูดคุยอย่างนี้
ก็ไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปตามนี้หรือไม่ จะมี
ผม อาจารย์ยัยชฎาภักดิ์ อาจารย์บวรศักดิ์
อาจารย์สิทธิศ ศาลาผู้แทนฯ ก็อาจจะมียก
ส่วนหนึ่ง ที่เป็นตัวแทนนักวิชาการด้วย
ตัวแทนสมาพันธ์ด้วย

● อาจารย์บอกว่า ท่านนายกฯ อาจจะมี
เจตนารมณ์ที่ปฏิรูปการเมือง แต่คิด
ภารกิจยากเกินไป คิดว่า พยายาม
อย่างที่สุดจริงหรือเปล่า

ท่านนายกฯ ก็ยอมรับแต่แรก
แล้วว่า ไม่รู้เรื่องปฏิรูปการเมือง ก็ให้
ความสนใจศึกษาเพิ่มเติม จนกระทั่งเห็น
ควรจะต้องปฏิรูปการเมือง แต่เจตนาร
มณ์ปฏิรูปการเมืองกับรายละเอียด
เนื้อหาเป็นกันละเรื่องกันนะ ถ้าบอกว่า
เสีย ถ้าปฏิรูปออกมาแล้ว เขาก็พร้อม
มาผูกคอผม ผมก็ไม่เอา เข้าใจไหม ท่าน
ก็พูดว่าคิดภารกิจมาก

แต่เนื้อหาสรุปออกมาแล้ว ไม่
สำเร็จหรอก เพราะไปตัดทอนอำนาจนัก
การเมือง ทำให้การเมืองไปรุ่งโรจน์ ยิ่งดัง
เหล่านี้ นักการเมืองที่น่าเอาใจ
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงเป็นเรื่องยาก
ยากเหมือนเข็นครกขึ้นเขา ก็ได้แต่
ภาวนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ก็ต้องคอยดูกันอีกที
ผมก็จะพยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ■

บทบาทรุทมิสภาใน

การปฏิรูปการเมือง

เมื่อวันที่ 18 เมษายนที่ผ่านมา ที่โรงแรมอิทธิวิเศษ สดำนโยบายศึกษาได้จัดสัมมนาเรื่อง บทบาทใหม่ของวุฒิสภา และมีการอภิปรายในหัวข้อ "บทบาทในการปฏิรูปการเมือง" โดยมีวิทยากรในการอภิปรายคือ นายมีชัย ฤชุพันธ์ ประธานวุฒิสภา นายไพศาล ฤชุพันธ์ วุฒิสมาชิก พล.ท.สุรศักดิ์ อุลาหะนท์ แม่ทัพภาคที่ 2 และ วุฒิสมาชิก และ นายวิชาญ ทัศนวิ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หัวข้อการอภิปรายกำลังได้รับความสนใจของประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงได้นำเสนอเนื้อหาการอภิปรายโดยสรุป ดังนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อแสวงหาข้อสรุป ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงในโอกาสต่อไป

สำคัญ ชั้นสุดท้ายเพื่อจะนำรูปที่เราจะปฏิรูปกัน เอมมา กำหนดให้เป็นรูปธรรมให้เกิดผลบังคับใช้ ผมพยายามเห็นตรงกันว่า เราคิดกันแล้วหรือยังว่าปัญหามันคืออะไร แล้วเราจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร สูงสุดไหน ถ้าไม่รู้เราก็ไปตายเอาดาบหน้า มันไม่ใช่ของเล่น มันเหมือนกันแต่เห็นบ้านหลังหนึ่ง ซึ่งมีคนอื่นมาสร้างไว้ เรารู้สึกไม่ชอบ ไม่อยากอยู่บ้านหลังนั้น แต่ถ้าเราไม่รู้ว่าเป็นบ้านที่เราจะอยู่นั้น มันไม่ใช่สะดวกไม่สะดวกอย่างไร มันก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร แล้วเรามาสร้างบ้านใหม่ เราได้สร้างอย่างไร ในที่สุดเราก็อาจสร้างบ้านที่มีรูปทรงเป็นของตัวเองกับของเดิมที่แหละ แล้วก็อาจจะมีเครื่องห้อยขึงๆ ฟ้าก็คิดหาเอ่ยไว้ ขึ้นชื่อว่าเราเป็นคนสร้างเอง ซึ่งไม่คุ้ม ไม่มีประโยชน์

ผมพยายามนั่งอยู่เสมอว่า ต้องช่วยกันนั่งคิดก่อนว่า ปัญหามันคืออะไร เราพูดกันเยอะ คนนี้พูดนิด คนนี้พูดหน่อย เอามารวมๆ กัน แล้วนำมาระดมความคิดกัน แล้วปัญหาอย่างนี้จะแก้ไขได้ ส่วนบางกรณีเขาไม่ทันใจ ก็ระดมทำแล้วกัน จนมาตรา 21 เป็นสวณะกันขึ้นมา ทุกคนคิดว่า ปฏิรูปการเมืองต้องแก้ไขมาตรา 21 ตามว่า มาตรา 21 มันคืออะไร มันก็เหมือนประชาธิปไตยสมัยท่านเจ้าคุณพิบูลฯ คิดว่าเป็นรูปของท่านเจ้าคุณพิบูลฯนั่น ที่นำสงสาร หรือเอ็งใจขมบึ้ง คือ นักศึกษาเอง ที่ออกมาเรียกร้องยังไม่รู้เลยว่า มาตรา 21 มันคืออะไร แล้วจะแก้ไขเพื่ออะไร ก็กว่ามาตรา 21 แก้แล้วการเมืองจะดีขึ้น มันจะเป็นยุคพระศรีอริย์ ซึ่งมันไม่ใช่ ถ้าจะแก้ก็แก้ ก็มานั่งคิด แล้วก็หันเข้าหาลัทธิธรรมของพระพุทธเจ้า คือ อริยสัจ 4 เพื่อให้รู้ว่าทุกข์มันคืออะไร อะไรคือทุกข์ อะไรคือนิโรธ และถึงจะนำไปสู่บรรพชาด้วยทางใด สรุปว่าที่มาก็คือ การซื้อเสียง การที่เราได้ผู้แทนราษฎร

นายมีชัย ฤชุพันธ์

ผมมีทัศนคติต่อการปฏิรูปการเมืองที่ค่อนข้างใจยาก และดูคล้าย ๆ กับผมไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปการเมือง จากบทสัมภาษณ์ที่ออกมาทางสื่อมวลชน มันไม่ได้สอดคล้องกับสิ่งที่ผมคิดไว้ การปฏิรูปการเมืองเป็นเรื่องที่จำเป็นจะต้องทำ สิ่งที่ผมขัดข้องและพูดขำอยู่เสมอคือ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นเป็นปกติ

ที่ไม่ค่อยจะมั่นใจว่าเป็นผู้แทนที่แท้จริงผมไม่เคยพูดว่า ผู้แทน
คนไหนดีหรือไม่ดี เคารพการลงคะแนนเลือกตั้งของแต่ละ
จังหวัดเสมอ การที่เราเลือกผู้แทนกันทุกจังหวัดก็เพราะต้อง
การตัวแทนที่จะเสนอ ฐานะระดับความคิดและทัศนคติของ
คนในภูมิภาค ตราบเท่าที่มานั้นเป็นที่มาพอที่จะวางใจกันได้
แต่เริ่มใช้เงินในการเข้ามามากขึ้นทุกทีเราก็เริ่มสงสัยว่าเข้ามาแล้ว
จะทำงานเพื่อส่วนรวมจริง จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องหาทุนรอน
ไว้บริหารหน้าที่ต้องมากขึ้น ก็เกิดความสงสัย การทำงานของ
รัฐบาลจะทำได้อย่างไร เมื่อที่มาเป็นที่น่าสงสัย สื่อมวลชนก็
จะต้องสงสัยคอยจับตามองโดยตลอด ทำอะไรนึกก็สงสัย ทำ
อะไรหนอยก็สงสัย คนที่กำชะตาชีวิตของบ้านเมือง ถูกสงสัย
อยู่อย่างนี้จะทำงานได้อย่างไร การพัฒนาประเทศจะเป็นไปได้
อย่างไร ไม่มีทางจะก้าวหน้าต่อไปได้ องค์การพัฒนาเอกชนเอง
ก็กำลังเหล่านี้ขึ้น คือ คัดค้านโครงการของรัฐบาลเกรงว่า จะ
เกิดการคอร์รัปชัน อย่างสนามบินแห่งชาติ แห่งที่ 2 หนองงูเห่า
ที่ตอนนั้นใช้งบประมาณสร้างเพียง 4,000 ล้านบาท แต่เพื่อ
ป้องกันไม่ให้เกิดการโกงกันเราระวัง มาบัดนี้เราต้องใช้เงินเป็น
แสนล้านบาท โดยไม่คำนึงถึงว่า โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็นหนึ่ง
ในทางการบินในภูมิภาค มาบัดนี้ที่เราพบว่าจำเป็นต้องสร้าง

ข้อสงสัยเหล่านี้ก็เกิดขึ้นอีก สงสัยว่าการสร้างถนน
ถนนนี้จะได้ประโยชน์ แต่สิ่งที่เราจะได้เราไม่ได้คิด เราไม่ได้
แยกแยะการจับคนทุจริตกับความจำเป็นในการพัฒนา
ประเทศ เราจับมารวมกัน บ้านเมืองก็ไปไม่ได้ เพราะฉะนั้น
ตรงนี้จึงกลายเป็นความทุกข์ ถามว่าความทุกข์เหล่านี้มันมี
สมุหทัยสาเหตุที่ทำให้มีการซื้อเสียง สมุหทัยคือ การเข้าหา
อำนาจ การดับทุกข์ ก็คือ ดับตรงที่การซื้อเสียง ดับการเข้า
สู่ตำแหน่ง ทำอย่างไรถึงจะตัดหนทางซื้อเสียง หนทางเข้าสู่
อำนาจ หนทางที่จะแย่งชิงงบประมาณ คือ มรรค ก็คือ วิธีการ
วิธีการแยกอำนาจเคยทำมาแล้ว แต่ทำง่าย ๆ คือ ห้าม
ส.ส.เป็นรัฐมนตรี แบบนั้นจะไม่เป็นที่ยอมรับจากคนทั่วไป

แล้วในที่สุดรัฐบาลก็ยังตกเป็นเหยื่อของ ส.ส.ต่อรอง
เรื่องงบประมาณ ถ้าไม่ให้ก็จะไม่ผ่านนโยบายให้ จึงต้องคิด
ต่อไปว่า การแยกอำนาจจะทำได้อย่างไร โดยที่ให้คนที่เข้า
สู่ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น มีจุดเชื่อมกับราษฎรให้ได้
และในขณะที่เดียวกันต้องรักษาพระบรมเดชานุภาพของ
พระมหากษัตริย์เอาไว้ให้ได้ ขณะเดียวกันต้องสร้างกลไก
ปกป้องไม่ให้ ฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติรังแกซึ่งกันและกัน
ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้กระบวนการในการบริหารไม่หยุดชะงัก
ไม่เป็นเครื่องมือในการต่อรอง ทำอย่างไรในการควบคุมงบประมาณ
ให้ไปเป็นไปตามที่ฝ่ายบริหารเสนอ ฝ่ายนิติบัญญัติ

ดูแลไม่ให้สุรุ่ยสุร่าย แต่ต้องไม่ใช่ผู้จัดการงบประมาณเสีย
เองทำอะไรกระบวนการเหล่านี้จึงจะเชื่อมโยงกันได้ โดย
ต้องทำอย่างรอบคอบ ต้องรับฟังความคิดเห็นและปรึกษา
แก้ไข ก็ว่ามีความคิดเห็นของคน ๆ หนึ่ง มันไม่มีทางจะสัมฤทธิ์
ผลหรือสมบูรณ์ไปได้

ผมหวังว่าหลังจากการสัมมนาครั้งที่แล้ว ความคิดในเรื่อง
การแก้ปัญหาของบ้านเมืองโดยการสร้างโครงสร้างขึ้นใหม่ สร้าง
แนวทางขึ้นใหม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จะได้รับการคิด
อย่างรอบคอบ อย่างกว้างขวาง และอย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน
พอในที่สุดแล้ว ร่างรัฐธรรมนูญที่รัฐบาลกำลังเสนอสู่สภาผู้
แทนราษฎร มันเป็นร่างที่ยังไม่ได้รับรู้ถึงความเป็นจริงบางอย่าง
อยากที่จะปฏิรูปอย่างเด็ดขาด แต่ไม่รู้ว่าจะตรงไหนจะมีผลกระทบ
เกิดขึ้นได้ และในทางความเป็นจริงถ้ารัฐธรรมนูญที่แก้ไข
มาตรา 211 ผ่านไปได้ คนที่จะร่างรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องได้
รับการสนับสนุนแนวความคิดให้กว้างขวางมากที่สุด จะไม่
เพื่อฝันไปได้อย่างไร ให้แก้รัฐธรรมนูญเพื่อจะให้เขาไม่มีอำนาจ
มันจะเป็นไปได้อย่างไรถ้าไม่รับรู้ถึงองค์กรที่มีอยู่ เพราะ
ฉะนั้นต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เพราะสิ่งที่มีอยู่ไม่ได้
เลวทั้งหมด เราต้องเอาส่วนดีมาใช้ เอาส่วนดีมาพูดจาทัก
เพื่อว่าให้เกิดความเห็นดีเห็นงามโดยทั่วหน้ากัน

พล.ท.สุรยุทธ์ จุลานนท์

จากที่ผมได้ทำงานมาประมาณ 40 ปี ที่ได้รับราชการ
มาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการโดย
ตลอด ได้มองเห็นชัดเจนถึงปัญหา ความแตกต่าง และ
เราจำเป็นต้องแก้ไข คือ เรากำลังแก้ไขในปัญหาของ
ประชาชนในเรื่องการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารในระดับล่าง
ในระดับของหมู่บ้าน ก็เป็นส่วนที่ผมให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก
และพยายามช่วยเหลือ ในด้านการเผยแพร่ ความคิด ว่าทำ
อย่างไรเราถึงจะเลือกคนที่ดี คนที่มีความสามารถ เข้ามา
เป็นผู้ช่วยงานบริหารในส่วนท้องถิ่นเล็ก ๆ ซึ่งผมมองเห็น
ว่าจะทำให้มีความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองได้

เพราะว่าถ้าการบริหารไม่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอแล้ว
ก็จะส่งผลกระทบต่อ สิ่งที่เราเห็นกันชัดเจนในขณะนี้ก็คือ

จา การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจากองค์การบริหารส่วน
จังหวัดลงมาจะมีปัญหา ทำให้เกิดช่องทางการแสวงหา
ผลประโยชน์ ถ้าเราจะมองย้อนกลับมาถึงประเด็นปัญหา
ของคนไทย เราที่จะพูดกันถึงความตื่นตัวทางการเมือง
ความตื่นตัวทางการเมืองจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผลประโยชน์
ของเราถูกรบกวน เราจะต้องต่อสู้ เราจะต้องพยายามที่จะ
ปกป้องผลประโยชน์เหล่านั้นไม่ให้ตกไปอยู่ในมือของบุคคลอื่น

เท่าที่ผมลงไปสัมผัสแล้วผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง
ก็ยังเป็นบุคคลกลุ่มเดิม ที่ได้มีการตื่นตัวมาแล้วในอดีต โดย
เฉพาะกลุ่มที่เคยเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหามหาเมือง
และกลับเข้ามาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย คนเหล่านี้เองเป็น
กลุ่มที่ทำความเข้าใจกันง่ายที่สุด ว่าเวลาและโอกาสของ
พวกเขามาถึงแล้วที่จะแก้ปัญหา

ผมขอเรียนย้ำว่า บุคคลเหล่านี้เองในอดีตที่ผ่านมา
อาจจะมีความขัดแย้งทางด้านลัทธิ แต่ว่าความจริงใจของ
ที่แก้ปัญหาอยู่มาก และความสามารถในการที่จะเริ่ม
กับกลุ่มบุคคลที่มีความตื่นตัวทางการเมืองนี้ให้ช่วยกันการ
พัฒนาในระดับท้องถิ่นได้

สิ่งที่เป็นปัญหา ในเรื่องของนักการเมืองในระดับชาติ
ที่มีปัญหาในเรื่อง ไรคร้อยเอ็ดมากที่สุด คำว่าไรคร้อยเอ็ด
มากที่นั่น ผมขอเรียนยืนยันว่า ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา
ถ้าผมจำไม่ผิดมีเงินสะพัดประมาณ 1,700 ล้านบาท ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ในความเป็นจริงผู้คนที่อยู่ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งแล้วจะกลับบ้าน
กลับไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ถ้าเจ้าบ้านรับปากกับหัว

คะแนนว่าจะลงคะแนนให้ทั้งบ้านได้ ก็จะมีรายได้เป็นกอบ
เป็นกำ มีรายได้มากกว่ารายได้ประจำเดือนของครอบครัว
นั้นด้วยซ้ำ นี่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้การเมืองในระดับชาตินี้
ยังไม่เป็นที่ยอมรับ แม้แต่ชาวบ้านเองเขาก็พูดกันนะครับว่า
คนที่เขาเลือกไปนั้น บางคนไปเป็นรัฐมนตรีได้อย่างไร เขา
พูดกันอย่างนี้จากระบบที่มีอยู่ว่า ถ้าหากท่านมี ส.ส.ในโควตา
5-8 คน ก็จะสามารรถหนุนให้ท่านเป็นรัฐมนตรีได้

จุดนี้เอง ก็คงมีหลายท่านเชื่อว่า ระบบของการเมือง
ระดับชาตินั้นน่าจะมีการแยกระหว่างฝ่ายบริหาร กับฝ่าย
นิติบัญญัติหรือไม่ ถ้าหากว่าเรายังคงมีระบบของการเลือก
ตั้งที่แยกจากการใช้เงินก่อนข้างยากในระยะเวลาอันใกล้ แต่
ถ้าหากว่าเราไม่มีทางเลือกผู้บริหารที่ยอมรับได้ อยู่ในความ
ซื่อสัตย์สุจริตพอสมควร ในอดีตเท่าที่ผ่านมาเมื่อมีปัญหา
เกิดขึ้นในบ้านเมืองแล้วเราก็ใช้วิธีการยึดอำนาจ รัฐประหาร
ซึ่งไม่ใช่วิธีการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ได้

นายวิชัย ตันศิริ

ผมไม่เห็นด้วยถ้าจะยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งหมด
ผมเชื่อในการวิวัฒนาการ ผมไม่ชอบเชื่อในแนวการสร้างใหม่
เพราะว่ารัฐธรรมนูญเราควรจะให้โอกาสในการวิวัฒนาการ
สถาบันเมื่อเกิดขึ้นแล้วมันจะมีวิวัฒนาการในตัวของมันเอง
ปรับปรุงแก้ไข อะไรที่ไม่ดีก็เอาออก คัดทิ้งไปผมรู้ ในการ
แก้ไขรัฐธรรมนูญก็คือ เรามองรัฐสภาว่าควรเลือกตั้งทำให้
เกิดอามิสสินจ้าง ที่มาของคนไม่เหมาะสม ที่เรารังเกียจ
อย่างทีอเมริกาบอกว่า ประชาธิปไตยกับคอร์รัปชันมันคู่กัน
เราก็ตกใจเหมือนกัน เพราะว่าเราไม่จำเป็นต้องตามอเมริกา

การใช้อำนาจอธิปไตย ในฐานะตัวแทนของประชาชน
ซึ่งมีปัญหาวว่า รัฐสภาไทยสะท้อนภาพโครงสร้างของอำนาจ
ในสังคมที่แท้จริงหรือไม่ การเลือกตั้งแบบนี้ทำให้ได้นักการเมือง
เมืองในแบบท้องถิ่นนิยมเข้ามา ผมเสนอให้ระบบสัดส่วน
พรรคเลือก อบ หรือระบบ ปาร์ตี้ลิสต์ ผสมกับเขตเดียวผู้
เดียวเข้ามา รวมทั้งการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ
กับฝ่ายบริหาร ต้องสร้างรัฐบาลให้เข้มแข็งและหาวิธีการ

อำนาจซึ่งกันและกัน โดย
ตัวนายกรัฐมนตรีต้องมี
เสถียรภาพ โดยเป็นไปได้
หรือไม่ที่นายกฯ สามารถอยู่
จนครบวาระ 4 ปี ได้โดย
เปลี่ยนแปลงเฉพาะรัฐมนตรี

นายไพศาล ภูมาลวิสัย

ขออนุญาตเรียนว่า
เป็นความคิดเห็นส่วนตัวไม่
ได้วิพากษ์วิจารณ์ใคร ไม่ได้
วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หัว
ข้อปฏิรูปการเมือง แรกก็คือ

การเมืองมีปัญหา สาเหตุของปัญหาคือการบริหาร มันมี
ปัญหาอย่างไร ~~นั่นคือ~~ สิ่งรอบตัวเราสมมติว่าเราเป็นผู้
ทำนักร้องในกรุงเทพมหานคร ฝุ่นละออง มลพิษจากรถ ที่
อยู่อาศัย และความสะอาดสบายอื่นๆ ที่ท่านทั้งหลายคง
เห็นตามผมนะครับว่า เรายังได้รับการจัดการในเรื่องนี้ไม่ได้
ดีเท่าที่ควร ปัญหาทั้งปวงเกิดขึ้นจากการปกครองทั้งสิ้น

การปกครองให้เป็นไปตามเป้าหมาย คือ รัฐบาลที่มี
ประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพคือมีความต่อเนื่อง รัฐบาลที่มี
ประสิทธิภาพนั้นคืออะไร ก็คือ บำบัดทุกข์บำรุงสุข สร้าง
ความสมบูรณ์พูนสุขให้เกิดขึ้นในประเทศ ระบบมันจะเป็น
อย่างไรผมทิ้งไว้ก่อน ผมคิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญ รัฐบาลจะ
เป็นรูปไหนก็ตามแต่ ถ้าเผื่อว่าสามารถเป็นรัฐบาลที่มี
ประสิทธิภาพและเสถียรภาพ สามารถบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้
กับประชาชน ให้ประชาชนมีความสมบูรณ์สุข ที่ภาษา
เศรษฐศาสตร์เรียกว่า เดอะวอยซ์ ออฟ เดอะเนชั่น
ประชาชนมีความมั่งคั่งสมบูรณ์พูนสุข ผมเองค่อนข้างจะ
เห็นด้วยว่าการปกครองอย่างนั้นจะเป็นประโยชน์ แต่เมื่อ
ย้อนดูการปกครองปัจจุบันในภาคปฏิบัติแล้ว ไม่สามารถ
ทำให้รัฐบาลเป็นรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพได้

ปัญหาตรงนี้เอง เป็นตัวจุดประกายให้เกิดขึ้นว่า
จำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูป เพื่อที่จะให้การปกครองประเทศ
มีประสิทธิภาพ ~~ก่อให้เกิด~~ให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขแก่ประชาชน
รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ประชาชนมีการตอบแทนในชีวิต
ความเป็นอยู่ อากาศบริสุทธิ์ขึ้น ถูกหลานมีที่เล่าเรียน
สะดวกขึ้น

វិទ្យាល័យ ឧបនិស្សិតិកម្ម

(សមាជិកវ័យសារ)

ប្រតិភូការងារសង្គមដើម្បីការងារសង្គមកម្ពុជា ២៥

លេខសៀវភៅ 8 អក្ខរកម្ម 2539

สัมภาษณ์พิเศษ

ภายหลังจากที่พรรคชาติไทยใช้นโยบายหาเสียงในช่วงการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อเดือนกรกฎาคม 2538 ว่าจะปฏิรูปการเมือง โดยการแก้รัฐธรรมนูญมาตรา 211 จนกระทั่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองขึ้นมาศึกษา มีนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธาน ก่อนที่จะเสนอเข้าสภาในเดือนมีนาคมนี้ ในนามคณะรัฐมนตรี ท่ามกลางความไม่เห็นด้วยจากหลายฝ่ายโดยทั้งฝ่ายค้านและวุฒิสมาชิก

มองอย่างไรกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 ที่รัฐบาลจะเสนอเข้าสภาในเดือนมีนาคมนี้

เห็นว่าเป็นก้าวสำคัญ เป็นการเปลี่ยนแปลงท่าทีทั้งหมดของรัฐบาลที่ผ่านมามากมายรู้สึกที่รัฐบาลไม่จริงจังในการปฏิรูปการเมือง แต่ครั้งนี้รัฐบาลได้แสดงท่าทีชัดเจนว่าจะทำอย่างไรกับปัญหาที่ซึ่งผมเห็นว่ารัฐบาลทำถูกต้องและสมเหตุสมผลกับระยะเวลาที่ต้องทำหลังจากที่ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองขึ้นมาศึกษาในระยะหนึ่งแล้ว ดังนั้นรัฐบาลโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีจะต้องแสดงตนเป็นผู้นำในการดำเนินการปฏิรูปการเมือง ซึ่งจะทำให้ปัญหาและความกดดันทางการเมืองลดลงไปมาก เพราะนายกรัฐมนตรีได้ทำตามที่ทำเสียงไว้ในช่วงเลือกตั้งและแถลงไว้ต่อสภาแล้ว

ในประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะแก้มาตรา 211 ทั้งฝ่ายค้านและวุฒิสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย คิดว่าจะทำได้สำเร็จหรือไม่

ถ้าปฏิรูปแล้วดีขึ้นและเป็นการพัฒนาการเมือง ผมไม่เชื่อว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาคนไหนไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปการเมือง เราต้องเห็นด้วยอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามร่างที่รัฐบาลกำลังจะเสนอเข้าสภายังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่บ้างในบางประเด็น วุฒิสมาชิกหลายท่านเป็นห่วงในประเด็นการลงประชามติที่ดีหรือการแยกอำนาจก็ดี เราอยากให้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ

ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป

อย่างไรก็ตาม หากรัฐสภารับหลักการร่างดังกล่าว ก็เป็นหน้าที่ของคณะอนุกรรมการจะพิจารณาแก้ไขตามที่เสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภา เชื่อว่าคนส่วนใหญ่จะรับได้ แต่ก็ทำนายไม่ได้ว่าจะแก้ไขออกมาอย่างไร แต่ร่างเดิมที่เราตั้งใจมากคือจะให้นำไปสู่การแสดงประชามติในลักษณะไหนเมื่อไหร่ และจะเริ่มตรงไหนก่อน รวมทั้งเนื้อหาที่จะให้แสดงประชามติเป็นอย่างไรเพราะเราได้พูดถึงเรื่องการแสดงประชามติมาหลายสิบปีแล้วได้พยายามเขียนในรัฐธรรมนูญหลายครั้ง ตั้งแต่พ.ศ. 2492 แต่จนถึงบัดนี้ผมยังไม่เคยเห็นการแสดงประชามติของประเทศไทยเพียงครั้งเดียว เพราะฉะนั้นผมเชื่อว่าการที่จะให้มีการแสดงประชามติเป็นเรื่องใหญ่ ต้องพิจารณากันมากกว่าจะออกเป็นกฎหมายได้

ที่บอกว่าหากแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 ตามร่างที่รัฐบาลจะเสนอเข้าสภาหลายฝ่ายห่วงว่าจะกระทบกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จะกระทบอย่างไร

เราเห็นว่าร่างที่คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.) ทำไว้ไม่ค่อยเหมาะสม คือถ้าไม่ผ่านวาระที่ 3 แล้วให้กลับไปเก็บเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแยกออกจากเสียงของสมาชิกวุฒิสภา หากเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนฯมีมากกว่าถึงหนึ่งก็ให้นำขึ้นกราบบังคมทูลพระเจ้าอยู่หัวเพื่อให้มีพระราชวินิจฉัย ผมเห็นว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะการที่ร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ถือว่ามีความเห็นแยกเป็นสองฝ่ายเหมือนกับเป็นสีดากับสีขาว ผมเกรงว่าจะเป็นการรบกวนเบื้องยุคลบาท ถ้าจะถวายให้เป็นพระราชภาระให้พระองค์ทรงพระราชวินิจฉัย เหมือนกับให้พระองค์ท่านเข้า

เผ่าเทพ อุปการนิติเกษตร

ข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับที่ผ่านมา บรรพบุรุษได้หล่อหลอมใช้เวลาถึง 63 ปี แก้ไขกันมา ฉีกทิ้งก็มี ทั้งหมด 14 ครั้ง แต่โครงสร้างสำคัญไม่เคยเปลี่ยนแปลงเราได้วางสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ในที่ที่เหมาะสม เป็นที่เคารพสักการะสูงสุด เพราะฉะนั้นการที่คิดจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำคัญเหล่านี้ต้องใช้ความระมัดระวังเป็น

คช
คิดว่าระยะเวลา 3 ปี กว่า ตามอายุรัฐบาลชุดนี้จะทำเรื่องกันหรือไม่

ผมเชื่อว่าพอ ถ้าเมื่อเรามีจุดที่พบกันได้ คือสามารถประสานความคิดเห็นเข้าด้วยกันได้ เมื่อมีความคิดเห็นออกเป็นหลายฝ่ายเหมือนกันก็ต้องมาตกลงกันว่าพบกันครึ่งทางได้มั๊ยการที่คนเขียนเงาการให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้เป็นารอยากได้เร็วเกินไป การแสดงความคิดเห็นเป็นกรรมวิธีของตะวันตก ถ้าเราจะเอาวิธีนี้มาใช้จะต้องมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย คือ ไม่หักท้าว ทำให้สถาบันหนึ่งสถาบันใดต้องมาเสียหายหรือลำบากใจกับกรณีนี้ สถาบันรัฐสภา และสถาบันทั้งหมดที่ประกอบเป็นระบบประชาธิปไตย ดังนั้นต้องถ้อยที่ถ้อยอาศัยเพื่อให้เกิดความสมดุลกัน การทำ

ประชามติจึงจะออกมาได้

หากสามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 สำเร็จ ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น

บรรพบุรุษของเราได้กำหนดให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญทำได้ยากหากให้แก้ไขรัฐธรรมนูญทำได้ง่าย ๆ ต่อไปใครก็แก้รัฐธรรมนูญได้ง่าย ๆ ดังนั้นเราไม่ควรไปแก้มาตรา 211 อีกทั้งขณะนี้ยังไม่เห็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่มีอะไรบกพร่อง หรือมันเลวตรงไหน

ในการปฏิรูปการเมืองมีความจำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 หรือไม่

ไม่จำเป็น ผมเห็นว่ารัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ดีอยู่แล้ว แต่ต้องออกกฎหมายลูกที่ค้างค้ำอยู่ทั้งหมด รวมทั้งตั้งองค์กรต่างๆขึ้นมา

นายชุมพล ศิลปอาชา ประธานคปท.ระบุว่าหากร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 ไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา รัฐบาลไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะเป็นเรื่องของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายค้าน รัฐบาล และวุฒิสภาต้องรับผิดชอบ

ถูกต้องว่ารัฐบาลไม่ต้องรับผิดชอบเพราะเป็นเรื่องของรัฐสภา และเป็นเพียงกรรมวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญวิธีหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่กฎหมายการเงิน รัฐสภาอาจจะไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่กรม.เสนอมาก็ได้ ไม่มีอะไรเสียหาย เราก็กลับไปใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่าที่ใช้อยู่ก็เท่านั้น

ดูเหมือนว่ารัฐบาลเสนอเพื่อกลบกระแสเรียกร้องของหลายฝ่ายตามที่ได้รับปากเอาไว้ โดยไม่หวังผลว่าต้องทำสำเร็จหรือไม่

ก็ถูก แต่ถือว่าเป็นเรื่องดีที่รัฐบาลทำตามสัญญาประชาคมที่ให้ไว้ ถ้าทำไม่สำเร็จก็ถือเป็นเรื่องปกติ ตอนหาเสียงอาจจะมองว่าสามารถปฏิรูปการเมืองแบบนั้นได้ ตอนนั้นอาจจะมองข้ามปัญหาที่ผมว่าละเอียดอ่อน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปรัฐบาลเองก็คงเห็นปัญหาว่าทำไมได้ไม่อย่างไร เมื่อศึกษาอย่างถี่ถ้วนแล้วถ้าอาจจะมีความคิดเห็นใหม่เกิดขึ้น

ผมมองว่าคนเราสามารถจะเปลี่ยนแนวความคิดได้ ไม่เห็นว่าจะผิดอะไร

จัดทำโดย ฝ่ายบริการคั่นคว่ำ หอสมุดรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 244-1318-21 โทรสาร 244-1322